

Predstavitev načelnice Urada za slovenščino

TRST - Deželni odbornik Gianni Torrenti je na včerajšnji seji posvetovalne komisije za slovensko manjšino predstavil Eriko Hrovatin (na sliki), načelnico novega Deželnega urada za slovenščino. Formalno ustanovitev urada je odbornik pred nekaj dnevi že najavil slovenski generalni konzulki Ingrid Sergaš, včeraj pa je bila na vrsti komisija. Zeleno luč za Urad je na predlog deželnega odbora že pred meseci prižgal deželni parlament.

Komisija je obravnavala nov pravilnik za financiranje t.i. primarnih slovenskih ustanov.

Na 3. strani

25.03.2017
Primorski dnevnik

AKTUALNO

Sobota,

TRST - Seja posvetovalne komisije za slovensko manjšino

Nova pravila za prispevke slovenskim organizacijam

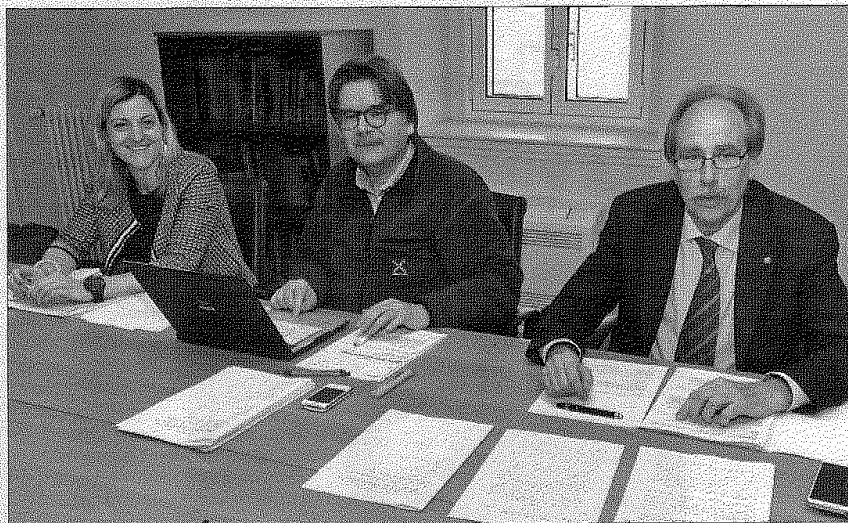
Pravilnik bo odobren v kratkem - Predstavitev Erike Hrovatin, načelnice Urada za slovenščino

TRST - Na včerajšnji seji deželne posvetovalne komisije za Slovence so precej zgladili nesoglasja oziroma različna tolmačenja o novih pravilih za financiranje slovenskih ustanov in organizacij. Dokončne sklepe bo komisija sprejela na prihodnji seji (najbrž čez dva tedna), do takrat pa se bosta Svet slovenskih organizacij in Slovenska kulturno-gospodarska zveza še enkrat posvetovala (v sredo v Gorici) s t.i. manjšinskimi primarnimi organizacijami (skupaj jih je 25).

Če bo komisija sprejela nov pravilnik, bodo primarne ustanove (z izjemo založniških) predvidoma maja (morda še prej) prejele 80 odst. že določene višine prispevka za tekoče leto. Preostalih dvajset odstotkov bodo dobile na osnovi meritorne ocene posameznih projektov. In kdo bo določil, če je projekt vreden financiranja ali ne? Odbornik Gianni Torrenti se je sprva ogreval za strokovnjake, ki jih bo določila Dežela in ne bodo tako ali drugače povezani s prejemniki prispevkov, SKGZ in SSO pa sta predlagali direktno soudeležbo manjšine pri ocenjevanju projektov. Nov pravilnik bo, kot kaže, upošteval glavno predlogov Rudija Pavšiča in Walterja Bandlja.

Ocenjevalna merila bodo veljala za letos in prihodnje leto, to se pravi za obdobje, ko bo odborniške po-

Od leve: Erika Hrovatin, vodja Deželnega urada za slovenski jezik, deželni funkcionar Paolo Slamič in odbornik Gianni Torrenti

FOTODAMJ@N

se še vodil Torrenti. Spomladi 2018 bodo namreč deželne volitve. Iz novega pravilnika bodo za letos izvzeta založniška podjetja, ki jim bo Dežela namenila dogovorjeni 100-odstotni državni prispevek.

Bandelj in Pavšič sta se zavzela za boljše medsebojno komuniciranje med primarnimi organizacijami in deželno upravo, ki doslej očitno ni bilo ravno zgledno. Pred dokončnim spre-

jetjem pravilnik se bo Torrenti vsekakor srečal s slovenskimi organizacijami. »Nekateri solistični nastopi Slovencev niso ravno dobrodošli in koristni, ker sejejo nemir med ustanovami,« je bilo slišati na seji posvetovalne komisije. Predsednika podpirata usklajeno nastopanje Slovencev v odnosu do deželne uprave ter tudi med seboj.

Torrenti je komisiji predstavil

Eriko Hrovatin, načelnico novega Deželnega urada za slovenščino. Formalno ustanovitev urada je odbornik pred nekaj dnevi že najavil slovenski generalni konzulki Ingrid Sergaš, včeraj pa je bila na vrsti komisija. Zeleno luč za Urad je na predlog deželnega odbora že pred meseci prižgal deželni parlament. Urad bo deloval v sodelovanju s službami za slovenski jezik vseh lokalnih uprav in ustanov. (st)

DEŽELA - Razpis v Uradnem listu

Na Uradu za slovenščino trije tolmači-prevajalci

Zadovoljstvo Stefana Ukmarja in Ksenije Dobrila

TRST - Osrednji deželni urad za slovenski jezik bo zaposlil tri tolmače oziroma prevajalce za slovenski jezik in to na osnovi razpisa, ki je bil včeraj objavljen v Deželnem uradnem listu (BUR). Novico o objavi razpisa (vest na spletnem naslovu: <http://www.regione.fvg.it/rafv/concorsi/ricercheConcorsi.act?m=dettaglio&id=38786&dir=/rafv/cms/RAFVG/Concorsi/>) sta posredovala deželna svetnika Igor Gabrovec in Stefano Ukmar. Zastopnik DS izpostavlja, da je razpis sad vztrajnih prizadevanj raznih dejavnikov; pri čemer posebej omenja zasluge predsednice paritetnega odbora Ksenije Dobrila. Prevajalci-tolmači bodo zaposleni za obdobje dveh let z možnostjo podaljšanja delovne dobe. V uradu je trenutno zaposlena le načelnica Erika Hrovatin, sicer deželna uslužbenka. »Zaposlitev oseba je onemogočil t.i. pakt stabilnosti, sedaj pa so se stvari končno premaknile z mrtve točke,« ugotavlja Ukmar. Na objavo razpisa (podrobnosti na spletni strani: http://www.regione.fvg.it/rafv/allApps/20170816084424_avviso%20interpreti%20traduttori%20cat%20D.pdf) se je odzvala tudi predsednica paritetnega odbora Dobrila, ki posebej pojasnjuje, da rok za prijave zapade že 5. septembra.

Erika Hrovatin

ARHIV

70816084424_avviso%20interpreti%20traduttori%20cat%20D.pdf) se je odzvala tudi predsednica paritetnega odbora Dobrila, ki posebej pojasnjuje, da rok za prijave zapade že 5. septembra.

Ustanovitev omenjenega urada je določil deželni svet (zakon številka 34 iz leta 2015), urad je nato zagledal luč v sklopu odbornišva za kulturo, šport in manjšinske jezike. Načelnico urada je posvetovalni komisiji za slovensko manjšino predstavil odbornik Gianni Torrenti. Centralni deželni urad za slovenski jezik bo deželnim uradom in službam prevajal vse akte v slovenskem jeziku, od navadnih prošelj vse do zapletenih evropskih razpisov. Poleg tega bo koordinirano prevajal tudi vsem občinam, ki bodo tako razbremenjene omejevalnih ukrepov pakta stabilnosti, ki je tudi njim onemogočil zaposlitev novega osebja, kar je dejansko predstavljalo kršitev zaščite slovenske narodne skupnosti v Italiji. »Gre torej za zelo važen korak pri uresničevanju zaščitnega zakona za katerega smo se na deželi v tej mandatni dobi še posebej zavzemali,« je v izjavi podčrtal Ukmar. Medtem ko Gabrovec izpostavlja, da bo Urad s tem razpisom torej končno pričel z delom in odgovarjal zlasti potrebam javnih uprav na področju dvojezičnosti.

DEŽELA - Stališče predsednice paritetnega odbora Ksenije Dobrila

»Čim prej točna vloga in pravilnik novega urada za slovenski jezik«

Pohvala računskega sodišča in doberdobskega župana Fabia Vizintina

TRST - Predsednica paritetnega odbora za slovensko manjšino Ksenija Dobrila je zelo zadovoljna s sklepom računskega sodišča, ki ugotavlja, da lahko javna uprava odstopa od omejitve zaposlovanja osebja, ko je to namenjeno izvajanju pravice do rabe slovenskega jezika v odnosih s krajevnimi upravami. Nekatere omejevalne interpretacije norm o uravnoteženju javnih financ so postavljale v isti sklop restrikcij zaposlovanja tudi službe namenjene izvajanju 8. člena zaščitnega zakona (raba slovenskega jezika v javni upravi) in so povzročale nemalo skrbi predvsem javnim upraviteljem, pa tudi vsem tistim, ki se s tem vprašanjem ukvarjamo. Predsednica Dobrila javno čestita županu Doberdoba Fabiu Vizintinu, »ker se je zelo konkretno angažiral in v kratkem roku prišel zadevi do dna in razčistil dvome, ki so zavirali izvajanje pravice do javne rabe slovenskega jezika«.

V zvezi z vlogo in nalogami deželnega centralnega urada za slovenski jezik Dobrila pojasnjuje, da mu zakonodaja (19.bis čl.DZ št26/07) določa upravljalne in koordinacijske zadolžitve za dejavnosti, ki so povezane z javno rabo slovenskega jezika. Navedena norma uradu zagotavlja organizacijsko samostojnost; kadrovska namestitve predvideva načelnika urada, tri tolmače/prevajalce, uradnika in

Ksenija Dobrila

ARHIV

informativnega tehnika. Urad se bo posluževal deželnih organizacijskih struktur, pri čemer je izrecno predvideno koriščenje specifičnega servisiranja deželne informacijske službe In-siel. »Rada bi predočila, da med navedene pristojnosti centralnega urada sodi predvsem nastavitev informativnega portala, ki bo namenjen rabi slovenskega jezika v javni upravi. V tem sklopu bo novi urad servisiral že obstoječe namenske občinske izpostave za slovenski jezik (»okenca«, občinske službe za prevajanje itd.), z njimi v mreži sodeloval pri sistematizaciji slovenskega strokovnega izražanja v našem prostoru ter podpiral

Fabio Vizintin

ARHIV

in koordiniral njihovo dejavnost. Urad bo tudi skrbel za jezikovno izpopolnjevanje osebja, ki v sklopu Dežele in lokalnih uprav vsakodnevno nudi sto-

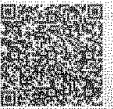
Novembra se napoveduje druga deželna konferenca o zaščiti slovenske narodne skupnosti

ritve v slovenskem jeziku,« je v sporočilu zapisala še predsednica paritetnega odbora.

V stalnih stikih in pogovorih z deželnim odbornikom Gianrijem Torrentijem, z uradom za manjšinske jezike pri deželnem direktoratu za kulturo šport in solidarnost ter z načelnico centralnega urada za slovenski jezik Eriko Hrovatin si paritetni odbor prizadeva, da bi čim prej prišlo do izdelave pravilnika novonastalega urada, definicije njegove vloge pri odnosih s koncesionarji javnih storitev na področju rabe slovenščine in predvsem do sistematizacije dodeljevanja sredstev, ki jih predvideva 8.čl zaščitnega zakona. In to v smeri rednega dodeljevanja kot osnovo za institucionalno dvojezičnost, ki naj bi bila trajnostna in po možnosti čim bolj poenotena v našem poselitvenem prostoru.

Nenazadnje bo vloga deželnega centralnega urada za slovenski jezik ena od osrednjih tem na novembrski drugi deželni konferenci o zaščiti slovenske narodne skupnosti v Italiji.

Morda bo to po mnenju Dobrile odlična priložnost, da bolj pobliže spoznamo uradno stališče deželne uprave do strategije ohranjanja in razvoja večjezične stvarnosti naše dežele. Istočasno tudi do politike uresničevanja institucionalne dvojezičnosti ter do številnih družbenih dejavnikov, ki posredno in neposredno prispevajo k uveljavljanju večjezične pluralnosti kot dodatne vrednote naše deželne skupnosti.

DOBERDOB - Sodišče: stroškov za slovensko službo ne gre prišteti stroškom za osebje

Po dveh letih bodo znova imeli urad za slovenščino

Doberdobska občina bo po dveh letih ponovno dobila urad za slovenski jezik. Zelenu luč za enoletno zaposlitev prevajalca oz. tolmača ji je prižgalo računsko sodišče, na katero se je doberdobska uprava obrnila s prošnjo, da se izreče v zvezi z zakonskimi omejitvami, ki so ji v nasprotju z zaščitnim zakonom št. 38/2001 preprečevale zaposlitev dodatnega osebja. Računsko sodišče je vprašanje obravnavalo 7. junija: v sklepu, ki ga je doberdobski župan Fabio Vizintin prejel v prejšnjih dneh, piše, da lahko uprava v tem primeru odstopa od zakonov št. 296/2006 in 78/2010 in začasno zaposli

uslužbenca, za katerega ima že daljša časa na voljo namenska sredstva.

»Odgovor, ki smo ga prejeli z računskega sodišča, je pomemben tako za nas kot za vse ostale občine, kjer se izvaja zaščitna zakonodaja: sodniki so ocenili, da stroškov za delovanje slovenskega urada, ki jih uprave v celoti krijejo z državnim denarjem iz zaščitnega zakona, ni treba prišteti ostalim stroškom za osebje. Stroški za delovanje slovenskega urada torej niso podvrženi zakonskim omejitvam za ohranjanje finančnega ravnovesja javnih uprav, ki so naši občini v zadnjih letih preprečevale zaposlitev prevajalca,« pravi Vizintin, ki je s sklepom računskega sodišča Furlanije Julijske krajine zelo zadovoljen.

Doslej, pojasnjuje Vizintin, so občine stroške za osebje uradov za slovenski jezik vključevale v skupne stroške za občinsko osebje, ki na podlagi prvega člena zakona 296/2006 in 9. člena zakonskega odloka št. 78/2010 ne smejo presegati določene vrednosti. »Zaradi teh omejitev v Do-

berdodu v zadnjih dveh letih nismo mogli zaposliti osebja za slovenski urad, saj bi presegle skupen strošek za osebje iz prejšnjega triletja, ki je bil iz raznoraznih razlogov nizek. S tem bi kršili državna določila o finančnem ravnovesju oz. nekdanji pakt stabilnosti in tvegali kazen. V enakem položaju

stroške za osebje,« pojasnjuje doberdobski župan, ki so mu sodniki Antonio Caruso, Emanuela Pasel Rigo in Fabrizio Picotti dali prav. Njihov odgovor temelji na nekaterih drugih sklepih računskega sodišča in zakonskem odloku št. 50/2017; iz teh izhaja, da se občine zgoraj omenjenim zakonskim

Župan Doberdoba Fabio Vizintin in računsko sodišče v Trstu

FOTODAMI@N

bi se lahko znašla katerakoli druga občina,« poudarja Vizintin, ki se je v prejšnjih mesecih odločil, da zadevo razčisti. »V pismu, ki smo ga naslovili na računsko sodišče, smo opozorili na določila zaščitnega zakona št. 38/2001 in zlasti na vsebino 8. člena, ki predvideva, da občine, v katerih živi slovenska narodna skupnost, zaposlujejo dodatno osebje z znanjem slovenskega jezika. Opozoril sem tudi, da denar za zaposlovanje tega osebja zagotavlja država, med upravami pa ga razdeli Dežela FJK. Gre za dodatna finančna sredstva, ki ne bremenijo občinskega proračuna, zato jih po našem mnenju ni treba vključiti v skupne

določilom lahko izognejo, če dodatno osebje zaposlijo za uresničevanje časovno omejenih in že financiranih projektov, ki jih z lastnim osebjem ne bi mogle izvajati.

»Na podlagi odgovora računskega sodišča bomo v kratkem z enoletno pogodbo zaposlili novega uslužbenca, ki bo skrbel za slovenski urad; verjetno nam ne bo treba objavljati novega razpisa, nekatere lestvice namreč še niso izčrpane,« pravi Vizintin in pristavlja, da je to »revolucija tudi za vse ostale občine, v katerih živi slovenska narodna skupnost, ter za občine, kjer je doma furlanska manjšina.«

Aleksija Ambrosi

PREVAJANJE

Bo osrednji deželni urad skrbel za vse?

Bo osrednji deželni urad za slovenski jezik uspel zadostiti potrebam vseh občinskih uprav, v katerih se izvajajo določila zaščitnega zakona za Slovence? Vprašanje si postavlja Fabio Vizintin, doberdobski župan, ki je v prejšnjih dneh v Primorskem dnevniku pozorno prebral članek o objavi deželnega razpisa za zaposlitev treh tolmačev oz. prevajalcev, ki bodo delovali v okviru osrednjega urada za slovenski jezik. Njegovo ustanovitev je, kot smo večkrat poročali, določil deželni svet z zakonom št. 34 iz leta 2015.

Urad, v katerem je trenutno zaposlena le načelnica Erika Hrovatin, bo ostalim deželnim uradom in službam prevajal vse akte v slovenskem jeziku, na voljo pa bo tudi za potrebe slovenskih občin. Vizintin meni, da je ustanovitev urada pozitivna poteza, sprašuje pa se, ali bo osebju uspelo sproti prevajati tudi sklepe in ostale dokumente posameznih občinskih uprav, zagotavljati tolmačenje na občinskih svetih in, skratka, kriti vse potrebe, ki jih občine imajo. »Za vse te storitve smo se doslej naslanjali tudi na zunanje prevajalske službe. Nekatere sklepe je namreč treba na razglasni deski objaviti v zakonsko predvidenem roku. Denar za kritje teh stroškov smo prejimali na podlagi zakona št. 38/2001, Dežela FJK pa od leta 2015 teh razpisov ne objavlja več. Kaj se bo zgodilo, ko bomo porabili sredstva iz leta 2014? Bo za vse poskrbel osrednji deželni urad? Ne bi bilo boljše, ko bi le-ta koordiniral ostale urade, skrbel za standardizacijo izrazoslovja in pripravil smernice za poslovanje? Zanima nas tudi, kaj namerava Dežela FJK z denarjem, ki bi bil drugače namenjen razpisom,« sprašuje Vizintin. (ale)

DEŽELA - Uradni zagon pod vodstvom Erike Hrovatin

Centralni urad za slovenščino

Odbornik Torrenti ne podpira sprememb deželnega zakona za Slovence - »SSG naj ima le enega direktorja«

TRST - »Z imenovanjem Erike Hrovatin za vodjo je v sklopu deželne uprave začel delovati Centralni urad za slovenski jezik,« je naznanil odbornik Gianni Torrenti. Naloga urada bo skrb za slovenščino v javni upravi, čemur bosta namenjena prevajalski servis in spletna stran. V uradu bodo skrbeli tudi za jezikovno izobraževanje uslužbencev javne uprave.

Torrenti je slovenski generalni konzulki Igrid Sergaš in konzulki Tanji Mljač (na sliki) zagotovil, da Dežela ne namerava spreminjati norm, ki ščitijo slovensko kulturo in jezik, poudaril pa je nujno, »da se dejavnosti slovenskih organizacij financirajo po jasnih kriterijih, in sicer na način, da bodo nagrajeni tisti, ki si to zaslužijo«. Zato bo-

do o razporeditvi sredstev odslej odločali razpisi. Prijavljene projekte bodo podrobno pregledali funkcionarji in izvedenci, ki bodo proučili predvsem kakovost zamisli.

Med srečanjem je tekla beseda še o medijih in politični zastopanosti manjšine. Zakonske norme naj zagotovijo ekonomsko varnost založniškim hišam, je poudaril odbornik, ki glede slovenskega parlamentarca v Rimu obljublja »prizadevanja, da bodo Slovenci imeli svojega predstavnika«. Pogovor je tekel tudi o Slovenskem stalnem gledališču, ki je tik pred svojo skupščino. Odbornik si glede tega obeta, da bo slovenski teater imel »samo enega direktorja« tako kot določa državni zakon o gledališčih. (arc-pv)

DEŽELA - Seja paritetnega odbora je bila večinoma posvečena glasbenemu šolstvu

Pot do slovenske sekcije se zdaj zdi ravna in hitra

Na včerajšnji seji paritetnega odbora je za slovensko-italijansko tolmačenje skrbela prevajalka iz centralnega urada za slovenski jezik Laura Sgubin; njen nastop je otipljiv dokaz, da so urad vendarle pognali

FOTODAMU@N

TRST - Paritetni odbor za vprašanja slovenske manjšine se je včeraj na sedežu deželne vlade v Trstu prvič sestel ob navzočnosti prevajalke iz Centralnega urada za slovenski jezik. Gre za otipljiv dokaz, da je novi organ, ki naj bi gojil slovenščino v javni upravi Furlanije Julijske krajine, le začel delovati. Tega se je razveselila tudi predsednica odbora Ksenija Dobrila, ki je na novinarski konferenci po včerajšnji seji oznanila, da je urad s svojim delom začel maja. Koordinatorici in trem prevajalkam bosta v prihodnje v oporo še dva upravná uslužbenca.

koncesijska podjetja v Furlaniji Julijski krajini redno delovali tudi v slovenskem jeziku. Dežela, občine, občinske zveze in podjetja z javnim kapitalom bodo povezane v mreži, ki bo slonela predvsem na centralnem uradu za slovenski jezik. Kdor bo pristopil k mreži, bo lahko dobival sredstva iz poglavja za rabo slovenskega jezika v javni upravi, moral pa bo pristati na revizijo lastnih dokumentov v slovenščini in v prihodnje sprejeti

poenoteno izrazoslovje, ki ga bodo izbrali v centralnem uradu. Pravila za pristop k mreži so naštetá v osnutku konvencije, ki jo paritetni odbor pošilja v presojo deželni vladi.

Navzoči na seji so tudi predlagali predsednici Kseniji Dobrila, naj se sreča z Massimilianom Fedrigo. Ta naj bi predstavil uradno stališče deželne vlade do vprašanj, ki tarejo slovensko manjšino. (pv)

Korak do sekcije na konservatoriju

Na sejo paritetnega odbora so bili vabljeni tudi vodja deželnega šolskega urada Igor Giacomin, predsednik tržaškega konservatorija Giuseppeja Tartinija Lorenzo Capaldo in zastopniki Glasbene matice, centra za glasbeno vzgojo Emila Komela ter krovnih organizacij SKGZ in SSO. Govor je bil namreč o 15. členu zaščitnega zakona, ki določa ustanovitev slovenske sekcije na tržaškem konservatoriju. Zaradi reforme glasbenega šolstva v Italiji so določila neuporabna, zato so navzoči prereševali možnosti, kako bi se visokošolski glasbeni pouk lahko vendarle izvajal tudi v slovenskem jeziku.

Capaldo je poročal, da je sedanje vodstvo tržaškega konservatorija naklonjeno rešitvi, po kateri bi pouk potekal tudi v slovenščini, in sicer z ustanovitvijo slovenskega oddelka. Ta formalno ne bi bil upravno samostojen, pedagoško delo v slovenskem jeziku pa bi bilo vseeno neovirano.

Stališče tržaškega konservatorija mora sicer potrditi še profesorski zbor; glede na potek dogodkov pa ne kaže na zaplete. Na Tartinijevi šoli si namreč prizadevajo za posodobitev svoje ponudbe in za več evropskega duha, pri čemer tudi že tečejo pogovori z ljubljansko akademijo za glasbo o obojestranskem priznanju diplom oz. študijskih nazivov.

Ko bi na tržaškem konservatoriju ponujali pouk v slovenščini, bi vsekakor svojo vlogo dobili tudi Glasbena matica in center Emila Komela, so sklenili včeraj. Dve glasbeni šoli bi bili filter, skozi katerega bi konservatorij novačil ljudi.

Konvencija je nared

Paritetni odbor je sicer spet razpravjal o sistemski rešitvi, s katero bi deželna uprava, lokalna samouprava in

SVETI LENART - Pobuda odbornika Robertija

Dogovor o »slovenski mreži« med Deželno in beneškimi župani

Včerajšnji sestanek
na županstvu v
Svetem Lenartu

EJK

SVETI LENART - Deželni odbornik Pierpaolo Roberti je na včerajšnjem delovnem sestanku dosegel sporazum z župani Nadiških dolin o t.i. okencih za slovenskih jezikih, ki bodo delovali v sklopu novoustanovljenega Centralnega urada Furlanije julijske krajine za slovenščino. Dogovor zadeva devet občinskih uprav, sestanka z deželnim odbornikom pa so se udeležili župani oziroma upravitelji Dreke, Grmeke, Praprotnega, Podbonesca, Sv. Lenarta-

Podutane, Špetra, Sovodnje, Srednjega in Tavorjane. Med udeleženci je bil tudi deželni svetnik Giuseppe Sibau, ki je doma iz Benečije.

Dežela bo za »slovensko mrežo« v Benečiji letno namenila 80 tisoč evrov, zanjo pa bosta skrbeli dva uslužbenca z delovno pogodbo za določen čas. Roberti je zadovoljen s sporazumom z beneškimi župani, Dežela pa bo z vsako občino posebej sklenila tozadevno konvencijo.

NARODNI DOM - Prevajalska konferenca Translating Europe

Prevajanje na univerzah, pa tudi v javni upravi

Predstavil se je tudi Centralni urad za slovenski jezik Dežele Furlanije Julijske krajine

Čprav so v podnaslovu konference Translating Europe, ki se je včeraj odvijala v veliki dvorani Narodnega doma, bili omenjeni manj pogosti jezikovni pari, se je v teku dopoldneva večkrat izkazalo, da slovensko-italijanska prevajalska kombinacija niti ni tako redka, če govorimo o Trstu. Drugače je seveda v Rimu ali drugje po svetu.

Po uvodnih pozdravih sta svoje delovanje na prevajalskem oddelku za pravo in prevajalstvo (IUSLIT), ki deluje v Narodnem domu, predstavili »domači« profesorici Karin Marc Bratina in Vesna Piasevoli. Po opisu razvoja študija slovenščine na tržaškem prevajalstvu vse od začetkov, ki segajo v leto 1973, se je Karin Marc Bratina sprehodila zlasti po dodatnih izobraževalnih ponudbah za študente, ki so slovenščino izbrali kot tretji jezik. Nazorneje je »zdrk« hrvaščine z drugega na tretji jezik in posledično zmanjšanje ur poučevanja tega jezika prikazala Vesna Piasevoli, ki na visoki šoli poučuje hrvaški jezik. Omenila je spremembo sestava študentov: ko je leta 2002 začela s poučevanjem, so se za študij hrvaščine v Trstu v veliki večini odločali rojeni govorniki tega jezika, sedaj pa v univerzitetnih klopeh prevladujejo govorniki italijanščine.

Po predstavitvi novega programa izobraževanja tolmačev za sodišča in urade na ljubljanski univerzi, za katero sta poskrbeli Jasmina Markič in Ada Gruntar Jermol z Oddelka za prevajalstvo ljubljanske Filozofske fakultete, so za mikrofonske stopile poklicne prevajalke in prikazale svoje izkušnje na prevajalskem področju. Sodna tolmačka Petra Novčić se spopada z ukrajinsko-hrvaško jezikovno kombinacijo, opisala je težave zaradi pomanjkanja strokovnih priročnikov in transliteracije. Fedra Paclich, zaposlena na deželnem Centralnem uradu za slovenski jezik, je orisala priložnosti, ki jih je za prevajalce s slovensko-italijansko kombinacijo predstavljal vstop Slovenije v Evropsko unijo, o svojih prevajalskih izkušnjah iz slovenščine v italijanščino pa je spregovorila še Flavia Bonanni iz Rima, kjer je omenjena kombinacija res manj pogosta. V času študija so jo zato vsi spraševali, če se je v učenje slovenščine zagrizla zaradi ljubezni do kakega Slovenca ...

Vodja Centralnega urada za slovenski jezik Dežele Furlanije Julijske krajine Erika Hrovatin je predstavila urad, ki bo odslej krojil jezikovno politiko na področju prevajanja upravnih in pravnih aktov iz italijanščine v slovenščino s standardizacijo terminologije. Na uradu zaposlene prevajalke Laura Sgubin, Aleksandra Velise in Fedra Paclich so orisale vsakdanje izzive, s katerimi se spopadajo, in postregle z nekaterimi nazornimi primeri ustaljenih, a žal neuskajanih in neustreznih prevodov. Slovenski prevod italijanskega *piano regolatore* npr. ni »regulacijski načrt«, temveč občinski prostorski načrt. *Segretario di stato* ni »državni tajnik«, ampak državni sekretar. Zagate nemalokrat povzročajo tudi *decreti legislativi*, za katere urad predlaga prevod zakonska uredba (in ne zakonski odlok ali dekret). Med cilji urada so priprava glosarjev, slogovnih priročnikov in podatkovnih baz, s katerimi si bodo zlasti pri prevajanju iz italijanščine v slovenščino lahko pomagali vsi prevajalci, nastaja pa naj bi tudi portal, na katerem bi bile dostopne predlagane rešitve. Pri njegovi pripravi se bodo zgledovali po Bistroju, ki si ga je za isti namen omislila bociška pokrajina. (maj)

Z desne
Aleksandra Velise,
Erika Hrovatin,
Laura Sgubin in
Fedra Paclich

FOTODAMU@N

TRST - Delovanje Centralnega urada za slovenski jezik

»Ničesar ne želimo vsiljevati: predlagamo ustrežnejše rešitve«

Centralni urad za slovenski jezik pri Deželi Furlaniji Julijski krajini je nastal za omogočanje pravice do rabe slovenščine v stikih z javno upravo. V preteklih mesecih je urad, ki ga vodi Erika Hrovatin, vzpostavil mrežo za slovenski jezik v javni upravi, k kateri so pristopile občine in druge javne ustanove. Partnerjem mreže bo urad nudil svetovanje pri prevajanju in programsko opremo za računalniško podprto prevajanje, skrbi pa tudi za administrativno področje z deljenjem za finančnih sredstev za delovanje služb za slovenščino. Tem se v kratkem se obeta razpis, ki bo kril triletno delovanje, kar bo omogočilo nekoliko daljše načrtovanje delovanja, pri uradu pa si nadejajo, da bo večja kontinuiteta pripomogla tudi k zvišanju kakovosti prevodov. Poleg omenjenega urad za slovenski jezik prevaja in tolmači za potrebe različnih deželnih služb, skrbi pa tudi za jezikovno izobraževanje zaposlenih na deželi in na občinah, ki so pristopile k mreži. Zajeten delež delovanja urada pa predstavlja normiranje terminologije na upravno-pravnem področju.

S trdim orehom normiranja terminologije se spopadate na uradu zaposlene prevajalke Fedra Paclich, Laura Sgubin, Tanja Sternad in Aleksandra Velise. Katera je glavna zagata, s katero se srečujete pri vašem delu?

Laura Sgubin: Glavna zagata pri prevajanju terminov s področja italijanskega upravnega prava v slovenščino je ta, da v slovenski praksi ne obstaja nujno ustreznica, s katero bi si lahko pomagali. Dolgo so se zato termini prevajali nedosledno, ker ni bilo koordinacije med prevajalci. Naša naloga je, da termine pomenotimo in normiramo na podlagi terminoloških načel.

Katera so ta načela?

Fedra Paclich: Poglavitno načelo pri normiranju terminologije je enoznačnost.

LS: Drugo načelo pa je upoštevanje doslednosti terminoloških rab z referenčnim prostorom za slovenski jezik, torej z Republiko Slovenijo. Skrbeti moramo za to, da naše pisanje ne bo arhaično in da ne bo Slovencu iz Slovenije zvenelo čisto tuje.

Kako pa gledate na globoko zakoninjenjene lokalne specifičnosti? Je to nekaj, s čimer je treba za vselej pomesti?

LS: Prakso in tradicijo nekega prostora je treba do neke mere upoštevati. Nikakor ni naš cilj, da bi »počistile« vse, kar je do sedaj bilo v rabi.

Tanja Sternad: Primer, za katerega smo se odločile, da »ostane«, je 'sklep' kot prevod italijanske besede *delibera*. V Sloveniji župan sprejema odloke. To bi lahko pri nas uveljavili, ampak sklep je zakoreninjen v naši stvarnosti in ne nazadnje ni

napačen, ni nerazumljiv, zato ni razloga, da bi ga po vsej sili spreminjali.

LS: Občinski sveti v Sloveniji s sklepom pravzaprav sprejmejo odloke, to je ta zanka.

Italijanski sistem je v primerjavi s slovenskim precej bolj zapleten, zato je odstiranje tancitv italijanskih upravnopravnih institutov najbrž dokaj naporno.

TS: Da je italijanski sistem veliko bolj razčlenjen, je potrdil tudi član terminološke skupine Rajko Pirnat. Preseñtlo ga je to, da je pri nas neverjetno število institutov, zakonov in posebnih zakonov, zato se zaveda, da je povsem normalno, če imamo pri prevajanju vse te težave. Slovenska ureditev je namreč veliko bolj ... vitka.

Kdo poleg vas, prevajalk Centralnega urada za slovenski jezik, sestavlja

Z leve
Laura Sgubin,
Tanja Sternad,
Erika Hrovatin in
Fedra Paclich

FOTODAM.ORG

delovno skupino za terminološka vprašanja?

LS: Želeli smo, da bi poudarek bil na strokovnjakih iz Slovenije. K sodelovanju smo povabili Rajka Pirnata, profesorja za upravno pravo, ter Alenko Kocbek, terminologinjo, prevajalko in sodno tolmačko. Odvetnik Luigi Varanelli je diplomiral v Italiji, doktoriral pa je v Sloveniji, kjer tudi deluje, zato je idealen vezni člen med obema sistemoma. Pravnik Aleš Kapun, namestnik tajnika Občine Dolina, pa nam je razložil specifik občinskih aktov.

TS: Skupino pa koordinira Matejka Grgič.

Obstaja kak preverjen »recept« za uspešno prevajanje oz. normiranje terminologije?

LS: Pravzaprav ne. Vsak primer je zgodba zase. Pri delu se posvetujemo s strokovnjaki iz Slovenije, pa tudi z italijanskimi strokovnjaki, da nam natanko pojasnijo, kaj določen termin pomeni v italijanščini.

FP: Nekatere dvome rešimo same, težji primeri pa gredo v obravnavo v delovno skupino za terminološka vprašanja. Posvetujemo pa se tudi s prevajalskimi kolegi iz Slovenije.

TS: Nekateri termini so zelo precizni, pri teh brez pomoči strokovnjakov ne gre. Nekaj primerov je bilo takih, za katere smo si predstavljale, da bodo sprožili veliko debato, a smo v delovni skupini odkrili, da v slovenski ureditvi že obstaja ustreznica. In zadeva je bila takoj rešena.

So vam v pomoč tudi evropske prevajalske službe?

LS: Seveda. Naše »pionirsko« delo je podobno tistemu, ki so se ga lotili pri Evropski uniji, kjer so za vse jezike normalni terminologijo in jezik.

FP: Ali kot v Sloveniji, ko so pred vstopom v EU pripravljali portal Evroterm. Tudi oni so se spopadali s podobnimi težavami.

Praktičen nasvet: kako iz italijanščine v slovenščino prevesti nekaj, za kar v ciljnem jeziku ne obstaja ustreznica stvarnost?

LS: Zelo pogosta napaka je ta, da se izhaja iz italijanščine in se vsak člen besedne zveze dobesedno prevaja v slovenščino. A slovenski jezik je drugače zastavljen kot italijanski in pogosto ne potrebuje vseh elementov, ki jih italijanščina ima tako rada. Vprašati se moramo tudi, če so posamezni členi besedne zveze nosilci informacije ali ne.

FP: Italijanščina prenese nize samostalnikov, slovenščina pa je bolj »glagolska«.

TS: Sploh italijanski upravno-pravni jezik je kočljiv, kdaj pa kdaj se človek vpraša, če je nalašč tako zapleten ... (smeh)

Ampak v novinarskem poklicu moramo stalno prevajati iz italijanščine v slovenščino. In večkrat ni ne časa ne priročnikov, s katerimi bi si lahko pomagali, zato se je treba na nek način znajti. Kako ravnati v teh primerih?

TS: V tem primeru je najbrž bolje poseči po enostavnejših definicijah, močje tudi opisnih.

Lahko opišete, kako poteka postopek normiranja nekega termina?

LS: Najprej je treba razvozlati pomen termina ali besedne zveze in ga opisno

prevesti, če ne gre drugače. Zatem se včasih odločamo za čisto nove skovanke, pri čemer se skušamo čim bolj približati slovenskemu standardu. Potem imamo take termine, za katere v Sloveniji že obstaja nekaj podobnega, ampak se je pri nas uveljavil drug termin.

TS: Na primer *Agenzia delle entrate*. V Sloveniji obstaja finančna uprava, ki je zelo podobna omenjeni italijanski instituciji. Zakaj potem vztrajati pri Agenciji za prihodke?

LS: Drug primer so razne *soprintendenze*. V Sloveniji se s istimi dejavnostmi ukvarja Zavod za varstvo kulturne dediščine v Italiji pa ima vsaka dežela svoj zavod za to področje: v tem primeru se me nagibamo k rešitvi, da bi uporabljali zavod za varstvo kulturne dediščine z navedbo imena dežele.

Se en zabaven primer, ki smo ga obravnavale, je *motorizzazione civile*. V Sloveniji se s podobnimi dejavnostmi ukvarjajo uradi za promet na občinah. »Civilna motorizacija« se še zdaleč ne približuje slovenskemu standardu, poleg tega pa je besedna zveza brez poznavanja izvirnika v bistvu nerazumljiva.

Za navedenimi primeri se torej skrivata tudi vprašanje ustvarjanja vzporednega standarda ...

FP: Tako je. Vprašanje je – hočemo biti narod zase, s svojim jezikom, nekakšno italijansko-slovensko zmesjo, podobno *spanglishu* (mešanica španskega in angleškega jezika, op. av.)? Če je tako, potem bo v redu tudi civilna motorizacija. Drugače pa se moramo do neke mere prilagoditi slovenskemu standardu.

LS: Kjer se le da, se pri normiranju terminologije približujemo slovenskemu standardu. Ponekod se to ne da, recimo pri 'deželnem odboru in 'odbornikih', ki so že tako uveljavljeni, da tega ne namestavimo spreminjati. Dodala pa bi še to: ničesar ne želimo vsiljevati. Nikakor nečemo delovati kot neka siva eminenca, ki bo ostalim zapovedovala, kako naj govorijo ali pišejo. Naša želja je, da bi se dvignila jezikovna raven in prepričana sem, da je to v interesu vseh.

FP: V zasebnem pogovoru lahko še vedno rečemo »civilna motorizacija« ali kar *motorizzazione civile*, nič ni narobe s tem. Prav pa je, da poznamo tudi ustrezne možnosti, po katerih lahko posežemo v formalnem govornem položaju ali v pogovoru z osebo iz Slovenije, ki ne pozna italijanskega izvirnika.

Katera pa so terminološka jabolka, v katero se bo treba v prihodnje zagristi?

TS: Že sedaj pri pomoči različnim direktijam načenjamo razne teme. Staranje, šolstvo ...

LS: Zdravstvo, računovodstvo.

Kako boste širšo javnost seznanjali z rezultati vašega dela?

LS: Zaključke delovne skupine za terminološka vprašanja bomo sproti objavljale v nekakšnih zvezkih, ki bodo sprva dostopni v pdf formatu na spletni strani dežele, nastal pa bo tudi portal, ki bo omogočal lažje brskanje po geslih. Pri uveljavljanju predlaganih rešitev za računamo tudi na pomoč medijev.

Jaruška Majovski

DEŽELA FJK Razpis za rabo slovenskega jezika v javni upravi

Centralni urad za slovenski jezik, ki deluje v sklopu Službe za manjšinske jezike in rojake v tujini, obvešča, da so na deželi FJK objavili razpis za projekte, ki spodbujajo rabo slovenskega jezika v javni upravi Furlanije - Julijske krajine na podlagi 8. člena Zakona št. 38 z dne 23. februarja 2001 (Predpisi za zaščito slovenske jezikovne manjšine dežele Furlanije - Julijske krajine). Razpis je namenjen lokalnim upravam in koncesionarjem za opravljanje javnih služb, ki se nahajajo na naselitvenem območju slovenske jezikovne manjšine. Razpoložljiva finančna sredstva za spodbujanje projektov iz prvega odstavka znašajo skupno 770.000 € za leta 2019, 2020 in 2021, piše v tiskovnem sporočilu Urada.*

Do sredstev so upravičeni projekti, s katerimi bodo prijavitelji vzpostavili jezikovna okenca, prevedli zahtevnejša in daljša besedila, ukrepali pri digitalizaciji upravnih postopkov v slovenskem jeziku, oblikovali, upravljali in nadgradili institucionalna spletišča v slovenskem jeziku, lektorirali, posodobili, pomenotili in standardizirali že obstoječe jezikovno gradivo v slovenskem jeziku (glosarji, podatkovne baze itd.), namestili in/ali posodobili dvojezične javne napise, objavili institucionalna in promocijska besedila v slovenskem tisku, pripravili knjižne, avdio, avdiovizualne in multimedijske izdaje v dvojezični (slovensko-italijanski) različici ali pa samo v slovenskem jeziku, povezane z institucionalnimi dejavnostmi subjekta, zasnovali medijske in promocijske kampanje za spodbujanje rabe slovenskega jezika v odnosu z javno upravo, organizirali specifična izobraževanja za svoje uslužbenke v slovenščini tudi onkraj meje ter spodbujali izmenjavo osebja in sodelovanje z javnimi subjekti v Republiki Sloveniji z namenom boljšega poznavanja administrativne ureditve Republike Slovenije in upravno-pravne terminologije. Občine v Kanalski dolini lahko vložijo projektne predloge za zgoraj navedene sklope dejavnosti tako v slovenskem

Lokalne uprave in sosesbe, ki bodo vzpostavili jezikovno okence, bodo lahko zaprosili za podporo od 30.000,00 € do 40.000,00 €, za vse druge dejavnosti pa so predvideni zneski med 10.000 € in 30.000 €.

Vlogo lahko predložijo tako subjekti, vključeni v Mrežo za slovenski jezik v javni upravi Furlanije - Julijske krajine, ki je nastala oktobra 2018 in združuje 30 občin na Tržaškem, Goriškem in Videmskem, javna zdravstvena podjetja, Trgovinsko zbornico Julijske krajine in deželno agencijo za varstvo okolja ARPA, kot tudi subjekti, ki niso pristopili k mreži. Prosilci lahko projekte izvajajo samostojno ali v obliki partnerstva, vloge pa lahko oddajo samo po certificirani elektronski pošti (PEC) na naslov autonomielocali@certregione.fvg.it do 16. septembra 2019.

Predloženi projekti bodo ocenjeni na podlagi trajnosti projekta, območja izvajanja in velikosti partnerstva z namenom oblikovanja prednostnega seznama. Prednost bodo imeli projektni predlogi za vzpostavitev jezikovnih okenc, in sicer do največ 10 prijavljenih projektov.

Predvidene dejavnosti bodo subjekti lahko začeli izvajati že od leta 2019 ali kasneje in se bodo morale zaključiti najkasneje do 31. decembra 2021. Razpis je objavljen na spletni strani dežele na povezavi www.regione.fvg.it, kjer so na voljo tudi razpisni obrazci, se zaključuje tiskovno sporočilo Urada.

News

Plurilinguismo istituzionale in Italia

Giovedì 26 settembre 2019, in occasione della Giornata europea delle lingue, i servizi linguistici della Provincia autonoma di Bolzano e delle Regioni autonome Valle d'Aosta e Friuli-Venezia Giulia hanno presentato a Berna la loro attività nell'Aula dell'UFPR.

FJK - Centralni urad za slovenski jezik

Deželna mreža odlična praksa

TRST – Deželni centralni urad za slovenski jezik iz Furlanije - Julijske krajine se je včeraj predstavil v švicarskem Bernu. V ospredju je zlasti bila Mreža za slovenski jezik v javni upravi, ki jo je urad vzpostavil na deželnem ozemlju. Ta priteguje pozornost tudi iz drugih okolij z manjšinsko prisotnostjo in se uveljavlja kot zgled dobre in učinkovite prakse.

Zanimanje za mrežo so pokazali v Bocnu pa tudi v slovenski Istri. Občine in ustanove iz FJK, ki so opremljene s slovenskimi okenci in so vključene v mrežo, imajo torej dragoceno »orodje« za rabo slovensčine v javni upravi. Nekatere uprave se ga zgledno poslužujejo – tudi zaradi povpraševanja občanov po storitvah v slovenskem jeziku –, druge uprave manj, čeprav imajo na voljo programsko opremo, ki jim jo je deželni urad dal na razpolago in ki jo za prevajanje uporabljajo tudi evropske institucije. Krepostne so na primer občine Devin-Nabrežina, Milje, Gorica in Čedad, ki so mladane vsakodnevno v stiku s centralnim uradom, kjer pričakujejo, da se bodo še pogosteje odzivali tudi ostali subjekti, vključeni v mrežo.

Pred kratkim je urad vzpostavil sodelovanje z dvojezičnimi občinami s slovenske obale – Ankaranom, Koprom, Izolo in Piranom. To je rezultat delovnega srečanja deželnega odbornika Pierpaola Robertija, ki je pristojen za manjšinska vprašanja, s predstavniki Obalne samoupravne skupnosti italijanske narodnosti in štirih občin. Potekalo je julija v Trstu. Gostje iz dvojezičnega okolja so pokazali veliko zanimanje za dejavnost Centralnega urada za slovenski jezik in mrežo za slovenski jezik. Podobno mrežo bi uresničili tudi na slovenski obali, so povedali. V ta namen bodo sodelovali na terminoloških sestankih in svetovanjih delovne skupine centralnega urada iz FJK; prvi sestanek v razširjeni sestavi je že potekal 5. septembra, sledili bodo drugi.

Delovna skupina je poverjena za normiranje terminologije. V kratkem bo izšla nova, peta različica zvezka normiranih terminov, ki je dragoceno pripomoček ne samo pri prevajanju upravnih besedil, ampak tudi pri vsakdanjem sporočanju. Zapisnike srečanj sproti objavljajo na spletni strani (www.regione.fvg.it/rafv/cms/RAFVG/cultura-sport/patrimonio-culturale/comunita-linguistiche/FOGLIA29/articolo.html). Terminološko raziskovanje in standardizacija bosta v prihodnje zajeli nova področja, najprej računovodstvo, nato pa še šolsko besedišče, so sporočili iz centralnega urada. V sodelovanju s Slorijem pripravljajo tudi korpus besedil, ki bodo služila za vzpostavitev dvojezičnega terminološkega portala kot tudi za polnjenje terminološke baze, ki je osnovna komponenta računalniškega programa za podprto prevajanje SDL Studio 2019. K uporabi programa so zavezani vsi subjekti v mreži za slovenski jezik, ki so v minulih mesecih zaključili z zaposlovanjem referentov na jezikovnih okencih. Tako jezikovni referenti kot občinski prevajalci se bodo 1. in 2. in oktobra udeležili začetniškega oz. nadaljevalnega tečaja za uporabo računalniškega programa. Pridobili bodo ustrezno znanje za uporabo tega orodja, ki omogoča hitreje prevajanje upravnopravnih besedil. To je ključnega pomena za udejanjanje Mreže za slovenski jezik v javni upravi. Temeljni cilj mreže je poenotenje terminologije pri vseh krajevnih upravah in javnih ustanovah – teh je skupno 32 – na naseljenem območju slovenske jezikovne skupnosti.

Centralni urad se je medtem kadrovsko okreplil: poleg treh že zaposlenih prevajalk je pridobil še dve prevajalki in dve uslužbenki, ki skrbita za administrativno delo. V Švico so v sredo poletela vodja urada Erika Hrovatin ter prevajalka Fedra

Paclich, Laura Sgubin in Tanja Sternad. Izkušnjo iz FJK so včeraj prikazale na konferenci *Institucionalna večjezičnost v Italiji: primerjava treh stvarnosti*, ki jo je ob evropskem dnevu jezikov pripravila italijanska jezikovna služba pri generalnem sekretariatu zveznega direktorata za gospodarstvo, izobraževanje in raziskave v Bernu v sodelovanju z italijansko jezikovno službo zveznega kanclerstva. Drugi dve soudeleženi stvarnosti sta bili Dolina Aosta in Avtonomna pokrajina Bocen, od koder so v Bern poleteli predstavniki službe, ki skrbijo za dvojezičnost javnih uprav.

Na švicarsko konferenco so iz FJK poletela vodja Centralnega urada za slovenski jezik Erika Hrovatin ter prevajalka Fedra Paclich, Laura Sgubin in Tanja Sternad

Na pomoč prihaja slogovni priročnik

Slovenci v Italiji se pogosto soočamo s celo vrsto terminov, predvsem na področju javne uprave, za katere ne poznamo ustreznega slovenskega izraza. Pri reševanju takih in drugačnih jezikovnih zagat nam bo še kako prav prišel slogovni priročnik, ki ga pripravlja Centralni urad za slovenski jezik Dežele Furlanije - Julijske krajine in bo v kratkem dostopen na spletu. O snovanju priročnika in številnih drugih dejavnostih urada, predvsem o pred enim letom ustanovljeni mreži za rabo slovenskega jezika v javni upravi je tekla beseda na včerajšnjem posvetu v Avditoriju furlanske kulture v Gorici, kamor so povabili tudi goste z inštituta za uporabno jezikoslovje Eurac iz Bocna ter prevajalca z Generalnega direktorata za prevajanje Evropske komisije.

Številne udeležence sta najprej pozdravila podžupan Občine Gorica Stefano Ceretta in deželni odbornik Sebastiano Callari. Ceretta je poudaril, da se je v Gorici v zadnjih letih okrepila zaščita jezikovnih manjšin, tesnejši pa so tudi čezmejni stiki, predvsem v sklopu Evropskega združenja za teritorialno sodelovanje. Callari pa je podčrtal prizadevanja dežele, da slovenskim občanom omogoči pravilno zapisovanje imen in uporabo spleta v materinščini, pri čemer je priznal, nekoliko zamujamo. Na težave v zvezi s pravilnim pisanjem slovenskih črk je s svetniškimi vprašanjem v deželnem svetu opozoril že svetnik SSK Igor Gabrovce. Callari mu je med drugim odgovoril, da so navedene težave vezane še na uporabo stare računalniške opreme ali podatkovnih baz, ki vsebujejo napačno vnesena imena, saj pred leti ni bilo mogoče upoštevati tujih abecednih znakov. S Callarijevim odgovorom je Gabrovce »zmerno zadovoljen, saj je potrdil nesporno pravico in pomen, ki ga ima pravilno beleženje imen in priimkov, v isti sapi pa napovedal dobro namero, da se dokončno odpravi razloge in tehnologijo, ki so še vedno vzrok za težave«.

O »rojstvu« dosežkih in načrtih za prihodnost urada so spregovorili direktor službe za manjšinske jezike in deželne ruja-ke v tujini, Pierpaolo Olla, vodja Centralnega urada za slovenski jezik Erika

Hrovatin in prevajalka ter tolmačka Laura Sgubin. Olla je orisal deželni okvir, znotraj katerega deluje Centralni urad (poleg slovensčine skrbi dežela tudi za furlanščino in nemščino), poudaril pa je, da je vzpostavitev le-tega med drugim omogočila sistematično in kontinuirano delovanje občinskih jezikovnih služb. Občine sedaj prejemajo prispevke za triletno obdobje, kar jim omogoča zaposlitev referentov omenjenih služb za srednje-dolgo obdobje (ne pa za nedoločen čas ...), medtem ko je v preteklosti to bilo nemogoče. Dejavnosti jezikovne službe so zdaj podrobneje definirane, urad tudi koordinira prevajalske storitve z jezikovnega vidika.

K mreži za slovenski jezik v javni upravi je pristopilo 30 občin od Trbiža do Milj, štiri javna zdravstvena podjetja, Trgovinska zbornica Julijske krajine in okoljska agencija ARPA. S pristopom k mreži so omenjene uprave in ustanove upravičene do finančnih sredstev (skupno ima urad na razpolago 3.240.000 evrov za triletno obdobje) za zaposlitev osebja za slovensko jezikovno okence. Cilj mreže je poudariti kakovost upravnih besedil v slovensčini in olajšati delo prevajalcev. V sklopu mreže za slovenski jezik imajo vse občine članice možnost, da uporabljajo programsko opremo za računalnik Trados, ki prevajalcev zelo olajša delo. Urad je poskrbel tudi za izobraževanje 35 prevajalcev in referentov jezikovnih služb, da lahko koristijo programsko opremo, je razložila vodja urada Erika Hrovatin. Prevajalcev je v pomoč tudi zvezek normiranih terminov, kjer so zbrani izrazi z upravnega področja. Ob tem je centralni urad tudi organiziral 26 tečajev slovenskega jezika za deželne uslužbence, vsak po 40 ur.

O jezikovnih aktivnostih urada je spregovorila Laura Sgubin. Urad je nastal kot prevajalska služba. Pred njegovim nastopom so težave namreč bile opazne pri neuskladeni terminologiji, neenovitih besedilih in nekoordiniranosti prevajalcev. Ob prevajalskem delu so se pri uradu »spopadli« tudi z normiranjem terminologije in podajanjem informacij o programu za podprto prevajanje. Zato, da so na raznih področjih, predvsem javne

Z včerajšnjega dogodka v deželnem avditoriju

BUMBACA

GORICA - Izkušnja prevajalcev na sodelujočih občinah

»Z mrežo nismo več sami«

Programsko orodje za prevajanje je vsem zelo koristilo - Normiranje terminov je ključno za razumljivost

Del včerajšnjega informativnega posveta je bil posvečen tudi pogovoru s prevajalci iz raznih občin, ki so pravzaprav »protagonisti« Mreže za javno upravo. Elisabetta Fischer in Mitja Košuta z občine Devin-Nabrežina, Michela Predan iz Čedadu in Fabio Vizintin z goriske občine so se pogovarjali s prevajalko Tanjo Sternad.

Omenjeni prevajalci so seveda zaposleni na občinah, ki so pristopile k mreži, uporabljajo programsko opremo za podprto prevajanje, potrebe posamezne občine pa se precej razlikujejo. V devinsko-na-

brežinski javni upravi, na primer, prevajajo vse sklepe, pisma in dokumente, medtem ko je v Gorici veliko prevajanja tudi v nasprotno smer (iz slovensčine v italijanščino), ker je precej sodelovanja s sosednjimi upravami čez mejo.

V Čedadu pa je delo še drugačno: Michela Predan je na primer omenila turistično pot po slovenskem Čedadu, h kateri je pripomogla, z vzpostavitvijo Mreže, je povedala, »pa se počuti manj osamljen«. Vsi prevajalci so si bili enotni, da se je delo po nastopu prevajalskega programskega orodja

bistveno spremenilo, saj z njim prihranijo ogromno časa. Programska oprema sproti shranjevanje prevode, tako da si prevajalec lahko zelo hitro pomaga, predloge sistema pa sproti prilagaja in popravlja. Z mreženjem, je bilo tudi slišati, se izognemo iskanju rešitev, ki jih je kak kolega mogoče že našel pred časom.

Normiranje terminov pa je izredno pomembno, saj drugače lahko nastane zmeda, predvsem pri komuniciranju z upravami iz Slovenije, ki lahko za isto besedo prejmejo iz Italije tri različne prevode ... (cost)

uprave, dosegli normiranje terminov, so jih morali najprej podrobno preučiti in jih primerjati s sistemom v Sloveniji. Povezali so se s strokovnjakom z ljubljanske univerze. Pri terminološki delovni skupini so prevajalke urada sodelovale s Slovenskim raziskovalnim inštitutom (Slori). Nastal je zvezek normiranih terminov, ki je koristen ne le za prevajalce v mreži, a tudi za politične predstavnike, kulturne delavce, novinarje ... Dostopen je na spletnem mestu Centralnega urada. V načrtih za prihodnost so normiranje računovodske terminologije, nato pa še besedišča v zvezi s šolstvom. Centralni urad še snuje sodelovanje z uradom za slovenske šole pri Deželnem šolskem uradu: v

sklopu le-tega naj bi šolsko osebje tudi uporabljalo prevajalsko programsko opremo, v kateri so shranjeni vsi prevodi, ki jih pripravlja Centralni urad.

V podobnem duhu kot zvezek normiranih terminov je nastal tudi zgozjen omenjeni Slogovni priročnik, čigar prva različica bo v kratkem brezplačno dostopna na spletnem mestu Centralnega urada. V knjižici bodo na voljo zbirka terminoloških rešitev z dodatnimi pojasnili, slogovni in oblikovni napotki ter pravopisne in slovnične smernice. Priročnik je namenjen v prvi vrsti prevajalcem, referentom jezikovnih služb in zaposlenim v javni upravi v Italiji, a tudi ustanovam, društvom slovenske in italijanske narodne

skupnosti, šolam, medijem in vsem, ki slovensčino uporabljajo v uradnem govoru položaju. Vseboval bo vrsto primerov prevajalskih zagat z ustreznimi rešitvami, črpal pa bo tudi iz korpusa besedil, ki nastajajo na deželni ravni.

Skratka, Centralni urad za slovenski jezik podpira, koordinira, svetuje in tesno sodeluje s prevajalci občin, z normiranjem terminov pa si prizadeva tudi za širjenje terminologije med pripadniki slovenske narodne skupnosti v Italiji in za izboljšanje kakovosti jezika, ki ga uporabljamo. Na vseh nas je, da se zavemo pomena, ki ga pozornost do kakovostne rabe jezika ima pri obstoju skupnosti same.

Costanza Frandolic

GORICA - Informativni dan Centralnega urada

V jezikovni mreži 36 subjektov, v pripravi je slogovni priročnik

GORICA – Slovenci v Italiji se pogosto soočamo s celo vrsto terminov, predvsem na področju javne uprave, za katere ne poznamo ustreznega slovenskega izraza. Pri reševanju takih in drugačnih jezikovnih zagat nam bo še kako prav prišel slogovni priročnik, ki ga pripravlja Centralni urad za slovenski jezik Dežele Furlanije - Julijske krajine in bo v kratkem dostopen na spletu. O snovanju priročnika in številnih drugih dejavnostih urada, predvsem o pred enim letom ustanovljeni mreži za rabo slovenskega jezika v javni upravi je tekla beseda na včerajšnjem posvetu v Avditoriju furlanske kulture v Gorici.

Na 13. strani

notizie dalla giunta

home / notizie dalla giunta / dettaglio news

13.11.2019 13:08

Minoranze: Callari, favorire cittadinanza digitale e transfer dati

Gorizia, 13 nov - Favorire la cittadinanza digitale anche alle persone che parlano una lingua minoritaria e proseguire a supportare i Comuni del Friuli Venezia Giulia nelle operazioni di trasferimento delle anagrafi comunali nell'anagrafe nazionale della popolazione residente (Anpr).

Sono questi alcuni degli impegni che la Regione sta portando avanti anche con il supporto di Insiel e che l'assessore Fvg ai Servizi informativi, Sebastiano Callari, ha sottolineato, oggi a Gorizia, in occasione dell'Infoday dedicato alla rete per l'uso della lingua slovena nella Pubblica amministrazione.

Nel ribadire come sia fondamentale sostenere le diversità linguistiche della nostra comunità, i cui diritti sono sanciti dalla Costituzione e dallo stesso Statuto della Regione, Callari ha voluto evidenziare l'importanza di favorire l'utilizzo dei servizi dell'amministrazione digitale anche per i cittadini delle lingue minoritarie che devono poter essere messi nelle condizioni di esercitare la cosiddetta cittadinanza digitale.

"Scontiamo dei ritardi - ha affermato l'assessore - nel declinare il concetto di cittadinanza digitale dovuti in parte alla tecnologia; basti pensare - ha evidenziato - che le tastiere dei pc non sono dotate di tutti i caratteri utili a scrivere correttamente i nomi in lingua slovena".

Un altro aspetto ha riguardato l'Anpr, la banca dati centrale nazionale in cui vengono mantenute aggiornate informazioni quali la residenza e lo stato di famiglia e nella quale i Comuni devono far confluire i dati delle proprie anagrafi.

"Questo passaggio di informazioni non è sempre facile - ha indicato Callari - dato che la piattaforma nazionale non è predisposta per accogliere i dati anagrafici delle persone di lingua non italiana come accade, ad esempio, con il Comune di Trieste. Stiamo facendo uno sforzo per dotare di adeguati strumenti i nostri enti locali per portare a termine le operazioni".

Uno degli aspetti evidenziati dall'assessore regionale ha riguardato anche la traduzione degli atti amministrativi e, in quest'ottica, è particolarmente rilevante l'attività dell'ufficio centrale per la lingua slovena nella Pa il cui obiettivo, come è stato illustrato, è il miglioramento dell'uso della lingua slovena nei rapporti tra Pubblica amministrazione e cittadini anche mediante attività di traduzione e interpretazione.

A un anno dalla costituzione della Rete, i soggetti che vi hanno aderito sono 36 di cui 30 Comuni, e sono state stipulate 26 convenzioni con la Regione. Sono stati organizzati 26 corsi di lingua slovena per principianti di 40 ore, ciascuno per 20 persone, e il finanziamento triennale per l'attività di sportello, ovvero interpretazione e traduzioni per i soggetti aderenti, ammonta a 3milioni e 240mila euro di fondi statali per l'utilizzo della lingua slovena nella Pa. Fra i servizi offerti, anche l'uso di un software per la traduzione assistita.

A portare un saluto con un video messaggio è stato anche l'assessore regionale alle Lingue minoritarie, Pierpaolo Roberti, che ha ribadito il valore positivo della rete e auspicato un incremento delle adesioni. ARC/LP/fc

L'assessore regionale ai Sistemi informativi, Sebastiano Callari, all'Infoday dedicato alla rete per l'uso della lingua slovena nella Pubblica amministrazione. **Foto Regione FVG**

(/)

SLOVENSKI JEZIK(/TAG/-/META/SLOVENSKI-JEZIK)

V prvem letu v mreži 36 subjektov, kmalu vsem na voljo slogovni priročnik

V Gorici so včeraj priredili informativni dan o Mreži za slovenski jezik v javni upravi

COSTANZA FRANDOLIC(/TAG/-/META/COSTANZA-FRANDOLIC) | GORICA(/TAG/-/META/GORICA) | 14. nov. 2019 | 12:15

0:00 / 1:53

Dark Theme

Sloenci v Italiji se pogosto soočamo s celo vrsto terminov, predvsem na področju javne uprave, za katere ne poznamo ustreznega slovenskega izraza. Pri reševanju takih in drugačnih jezikovnih zagat nam bo še kako prav prišel slogovni priročnik, ki ga pripravlja Centralni urad za slovenski jezik Dežele Furlanije - Julijske krajine in bo v kratkem dostopen na spletu. O snovanju priročnika in številnih drugih dejavnostih urada, predvsem o pred enim letom ustanovljeni mreži za rabo slovenskega jezika v javni upravi, je tekla beseda na včerajšnjem posvetu v Avditoriju furlanske kulture v Gorici.

O »rojstvu«, dosežkih in načrtih za prihodnost urada so spregovorili direktor službe za manjšinske jezike in deželne rojake v tujini, Pierpaolo Olla, vodja Centralnega urada za slovenski jezik Erika Hrovatin in prevajalka ter tolmačka Laura Sgubin. K mreži za slovenski jezik v javni upravi je pristopilo 30 občin od Trbiža do Milj, štiri javna zdravstvena podjetja, Trgovinska zbornica Julijske krajine in okoljska agencija ARPA. Cilj mreže je poenotiti upravno-pravno terminologijo, izboljšati kakovost upravnih besedil v slovenščini in olajšati delo prevajalcem, ki jim je v pomoč tudi zvezek normiranih terminov, kjer so zbrani izrazi z upravnega področja. V podobnem duhu kot zvezek normiranih terminov je nastal tudi zgoraj omenjeni Slogovni priročnik, čigar prva različica bo v kratkem brezplačno dostopna na spletnem mestu Centralnega urada. V knjižici bodo na voljo zbirka terminoloških rešitev z dodatnimi pojasnili, slogovni in oblikovni napotki ter pravopisne in slovnične smernice. Priročnik bo namenjen vsem, ki slovenščino uporabljajo v pisnih besedilih za javnost.

Za branje in pisanje komentarjev je potrebna
prijava(<https://www.primorski.eu/servizi/utenti/login>)

(mailto:?subject="V prvem letu v mreži 36 subjektov, kmalu vsem na voljo slogovni priročnik"&body=V prvem letu v mreži 36 subjektov, kmalu vsem na voljo slogovni priročnik. [https://www.primorski.eu///goriska/v-prvem-](https://www.primorski.eu///goriska/v-prvem-letu-v-mrezi-36-subjektov-kmalu-vsem-na-voljo-slogovni-prirocnik-GK387989)

[letu-v-mrezi-36-subjektov-kmalu-vsem-na-voljo-slogovni-prirocnik-GK387989](https://www.primorski.eu///goriska/v-prvem-letu-v-mrezi-36-subjektov-kmalu-vsem-na-voljo-slogovni-prirocnik-GK387989))

(/goriska/v-

prvem-

letu-

v-

mrezi-

36-

COSTANZA FRANDOLIC (/TAG/-/META/COSTANZA-FRANDOLIC)

kmalu-

GORICA (/TAG/-/META/GORICA)

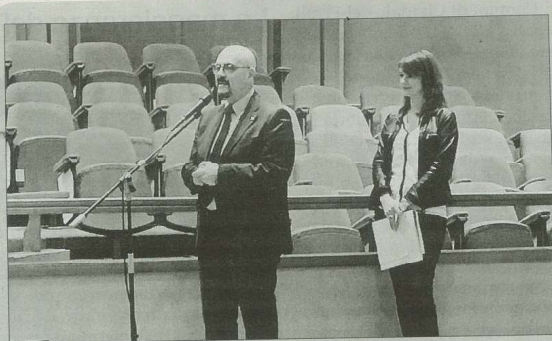
vsem-

na-

voljo-

KRAJEVNE UPRAVE (/TAG/-/META/KRAJEVNE-UPRAVE)

TAGS:

“Sloveno, va favorita la cittadinanza digitale”

Favorire la cittadinanza digitale anche alle persone che parlano una lingua minoritaria e proseguire a supportare i Comuni del Friuli Venezia Giulia nelle operazioni di trasferimento delle anagrafi comunali nell'anagrafe nazionale della popolazione residente (Anpr). Sono questi alcuni degli impegni che la Regione sta portando avanti anche con il supporto di Insiel e che l'assessore Fvg ai Servizi informativi, Sebastiano Callari, ha sottolineato mercoledì 13 novembre a Gorizia, in occasione dell'Infoday dedicato alla rete per l'uso della lingua slovena nella Pubblica amministrazione.

Nel ribadire come sia fondamentale sostenere le diversità linguistiche della nostra comunità, i cui diritti sono sanciti dalla Costituzione e dallo stesso Statuto della Regione, Callari ha voluto evidenziare l'importanza di favorire l'utilizzo dei servizi dell'amministrazione digitale anche per i cittadini delle lingue minoritarie che devono poter essere messi nelle condizioni di esercitare la cosiddetta cittadinanza digitale.

“Scontiamo dei ritardi - ha affermato l'assessore - nel declinare il concetto di cittadinanza digitale dovuti in parte alla tecnologia; basti pensare che le tastiere dei pc non sono dotate di tutti i caratteri utili a scrivere

correttamente i nomi in lingua slovena.” Un altro aspetto ha riguardato l'Anpr, la banca dati centrale nazionale in cui vengono mantenute aggiornate informazioni quali la residenza e lo stato di famiglia e nella quale i Comuni devono far confluire i dati delle proprie anagrafi.

“Questo passaggio di informazioni non è sempre facile - ha chiarito Callari - dato che la piattaforma nazionale non è predisposta per accogliere i dati anagrafici delle persone di lingua non italiana come accade, ad esempio, con il Comune di Trieste. Stiamo facendo uno sforzo per dotare di adeguati strumenti i nostri enti locali per portare a termine le operazioni”. Uno degli aspetti evidenziati dall'assessore regionale ha riguardato anche la traduzione degli atti amministrativi e, in quest'ottica, è particolarmente rilevante l'attività dell'ufficio centrale per la lingua slovena nella Pa il cui obiettivo, come è stato illustrato, è il miglioramento dell'uso della lingua slovena nei rapporti tra Pubblica amministrazione e cittadini anche mediante attività di traduzione e interpretazione.

A un anno dalla costituzione della Rete, i soggetti che vi hanno aderito sono 36 di cui 30 Comuni, mentre sono stati organizzati 26 corsi di lingua slovena per principianti. (ARC/LP/fc)

SLOVENŠČINA V JAVNI RABI

Ko terminologija deluje kot cepivo

Sodelovanje Centralnega urada za slovenski jezik FJK in Slorija

Terminologija, s katero živimo

Ko slišimo, da se kdo ukvarja s terminologijo, takoj pomislimo na nekaj hudo kompliciranega in ... oddaljenega. V resnici pa je terminologija del našega vsakdanjega življenja: termini ali strokovni izrazi so enoznačna poimenovanja za strokovne pojme.

Termini pa ne obstajajo samo znotraj stroke. Uporabljamo jih prav vsi in prav vsak dan, čeprav se tega niti ne zavedamo: si predstavljate, kako bi se pogovarjali z zdravnikom, če ne bi vedeli, kako se imenujejo deli telesa (želodec, srce ...), bolezni (viroza, diabetes ...) ali različne klinične preiskave (rentgensko slikanje, ultrazvok ...)? Vse našete besede in besedne zveze so termini, torej strokovni izrazi, čeprav so že postali del našega vsakdana.

Terminologija v stiku

Terminologije se naučimo v šoli in iz knjig, največ pa je usvojimo z življenjem v okolju, kjer se ta terminologija pojavlja. Ker živimo Slovenci v Italiji na območju izrazitega jezikovnega stikanja, se včasih dogaja, da predvsem nove izraze uvažamo kar iz italijanščine (zdravniku torej npr. rečemo, da potrebujemo »impegnativo« namesto »napotnice«) ali jih nekoliko približno prevajamo (»fare i raggi« je tako postalo »narediti žarke«, namesto običajnejšega »iti na rentgen« ali preprostejšega »slikati«).

Tako enosmerno jezikovno stikanje ima lahko kar nekaj neželenih posledic. Najhujša je postopno oddaljevanje (ne samo jezikovno, ampak tudi kulturno) od slovenskega prostora, kar lahko vodi v popolno zamenjavo in izgubo jezika ter posledično asimilacijo.

Razlike da, razlike ne

Seveda: lahko bi rekli, da je jezik pač raznolik in da je stvarnost pri nas drugačna kot v Sloveniji. To nedvomno drži. Še več: jezikovna raznolikost je bogastvo in eden od ključnih dejavnikov za ohranjanje in razvoj jezika. Zato tudi jezikoslovci podpirajo rabo narečij, lokalnih različic, sociolektov (govoric različnih družbenih skupin) in idiolektov (govorica, značilna za posameznike).

Ko govorimo o terminologiji, pa stojijo zadeve nekoliko drugače. Jezik je zelo kompleksen sistem. Nekateri elementi tega sistema nas razlikujejo in ločujejo (npr. fonetika, izgovorjava); drugi pa nas družijo, povezujejo – med temi imajo glavno vlogo predvsem terminologija in okoliščine rabe jezika.

Slovenščina v javni rabi

Če se želimo izogniti razpadu že tako majhne skupnosti na še manjše skupine, je ključno, da ob ustreznem spoštovanju jezikovne raznolikosti podpremo tudi procese poenotenja oz. standardizacije – seveda tam, kjer so ti procesi potrebni in utemeljeni.

Družina, vas, soseska in prijateljsko društvo so prostor za gojenje raznolikosti; formalne okoliščine (šola, mediji in javna uprava) pa so prostor za spodbujanje enotnosti. To pomeni, da mora biti slovenščina, ki jo uporabljamo v teh okoliščinah, čim bolj podobna slovenščini, ki se v sorodnih okoliščinah uporablja v Republiki Sloveniji in drugod na mednarodni ravni – na primer v telesih Evropske unije.

Tri načela terminologije in njeno prevajanje

Strokovnjaki, ki se ukvarjajo s terminologijo, opozarjajo, da mora imeti vsak termin (vsaj) te tri osnovne značilnosti: enoznačnost, doslednost in določljivost. Vzemimo za primer termin »ultrazvok«: če nam zdravnik na napotnico napiše, da moramo na ultrazvok, mora vsak bolničar razumeti, kateri pregled moramo opraviti.

Na podlagi teh treh načel termine tudi prevajamo. Recimo, da nam zdravnik reče »lei deve fare un'ecografia« – če

Delovna skupina za slovenski jezik Slovenskega raziskovalnega inštituta (Slori)

Koordinator:

Devan Jagodic

Strokovni sodelavci:

Matejka Grgič, Andreja Kalc, Maja Melinc Mlekuž, Damjan Popič
Z delovno skupino projektno ali priložnostno sodeluje tudi širša skupina strokovnjakinj in strokovnjakov različnih jezikoslovnih področij.

Poslanstvo:

Delovna skupina nudi strokovno pomoč pri načrtovanju učinkovitih jezikovnih strategij, pa tudi vrsto dejavnosti in storitev na področju izobraževanja, svetovanja, lektoriranja, didaktike, jezikovnih tehnologij, promocije in drugih oblik jezikovne podpore slovenski skupnosti v Italiji.

Cilji:

- a) prispevati k ustrezni javni rabi slovenskega jezika;
- b) širiti visoko spoznavno zmožnost v slovenskem jeziku;
- c) ustvarjati okoliščine za pridobivanje novih govorcev slovenskega jezika;
- d) prispevati k dolgoročnemu ohranjanju aktivne rabe slovenskega jezika.

Temeljne dejavnosti in storitve:

- jezikovno načrtovanje in izdelava strategij za razvoj slovenskega jezika v Italiji;
- izobraževanje in izpopolnjevanje prednostnih ciljnih skupin (javnih uslužbencev, učnega kadra, novinarjev, radijskih in televizijskih napovedovalcev, zaposlenih v slovenskih organizacijah itd.);
- jezikovno svetovanje;
- brezplačno lektoriranje krajših besedil za javnost;
- jezikovna podpora slovenskim medijem v Italiji;
- priprava učnega gradiva za pouk slovenščine;
- preverjanje in ocenjevanje znanja jezika (v sodelovanju z zavodom Invalsi in Uradom za slovenske šole FJK);
- terminološke in jezikovnotehnoške storitve (v sodelovanju s Centralnim uradom za slovenski jezik pri A. d. FJK);
- promocija jezika med govorcji slovenščine, vključno z upravljanjem portala SM(e)Je – Slovenščina kot manjšinski jezik;
- promocija jezika med negovorci ali potencialnimi govorcji slovenščine.

Kontaktne informacije: spletna stran: www.slori.org/jezik
e-naslov: jezik@slori.org
tel.: +39-040-636663

želimo ta stavek prevesti v slovenščino, moramo najprej ugotoviti, kaj (natančno!) pomeni »ecografia«; ko smo to odkrili, preverimo, ali tak pojem/pojav obstaja tudi v referenčnem prostoru za slovenski jezik (torej v Republiki Sloveniji) in kako mu tam pravijo – opazili bomo, da to ni »ekografija«, ampak »ultrazvok«.

Kaj pa, če res govorimo o različnih stvareh?

Pri prevajanju medicinskih terminov nimamo večjih problemov: organi v človeškem telesu so povsod po svetu enaki, tudi pregledi in preiskave so si v času globalne medicine zelo podobni.

Isto velja tudi za druga področja t.i. univerzalnih znanosti (kemijo, fiziko, matematiko) in za veliko večino družboslovnih in humanističnih ved. Celo računovodski standardi so določeni na mednarodni ravni, kar pomeni, da je tudi računovodska terminologija dokaj usklajena.

Edina velika izjema je pravo.

Seveda, tudi na področju prava obstajajo pojmi, ki so bolj ali manj univerzalni. A razlike med državami so – tudi znotraj EU – velike. To velja tudi za področje upravnega prava.

Toliko ljudi, toliko čudi

Druga težava, ki se pojavlja na področju prevajanja, je nedoslednost. Če bo isto besedilo prevedlo deset prevajalcev, ki ne delajo z istimi orodji in viri, bomo zelo verjetno dobili deset različnih prevodov. Jasno, prevajalci smo ljudje in vsak izmed nas ima pravico in tudi dolžnost, da besedilo prevede na podlagi svojega znanja in ob upoštevanju svojih izhodišč.

A če npr. župan občine v Republiki Sloveniji podpisuje sporazum s kolegom

iz Italije, mora vedeti, na katere zakonodajne vire se njegov sogovornik sklicuje – so dekret, odlok, zakonski odlok, zakonodajna uredba, zakonski dekret, uredba z zakonsko močjo itd. ista stvar ali ne?

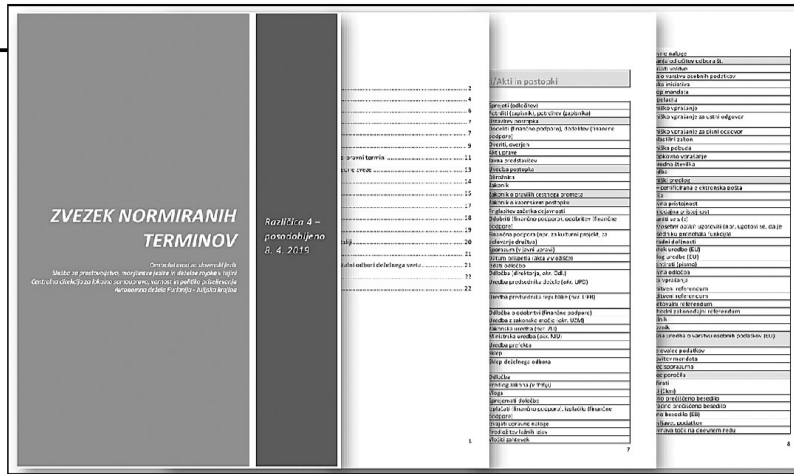
Standardizacija in poenotenje – ob upoštevanju lokalnih specifik

Centralni urad za slovenski jezik Avtonomne dežele Furlanije - Julijske krajine, ki je pristojen za vodenje in usklajevanje aktivnosti s področja rabe slovenščine v javni upravi, ima, med drugim, tudi nelahko nalogo, da poenoti in standardizira slovensko terminologijo na tem specifičnem področju. Ker je ta postopek kompleksen in razčlenjen, sodeluje urad tudi z Delovno skupino za slovenski jezik, ki je dejavna v okviru Slovenskega raziskovalnega inštituta (Slori). Strokovno sodelovanje traja že dve leti in je privedlo do številnih pomembnih rezultatov.

V procesu terminološkega poenotenja morajo strokovne sodelavke in sodelavci upoštevati načela, ki smo jih omenili zgoraj: vsakemu italijanskemu terminu mora ustrezati po en slovenski termin, ta mora biti po možnosti enak ali vsaj podoben terminu, ki se za isti pojem/pojav uporablja v Republiki Sloveniji. Seveda pa zadeve niso vedno tako preproste.

Najprej je treba upoštevati, da ima lahko italijanski termin več pomenov. »Ente« je npr. lahko organ, institucija, organizacija, subjekt, zavod ali ustanova. Vse te pomene in različne rabe v različnih kontekstih je treba najprej zbrati, nato popisati, pregledati, preveriti, oceniti in, nazadnje, določiti nabor možnih prevedkov. Čeprav lahko torej termin »ente« prevajamo z več slovenskimi ustreznicami, mora biti seznam teh vedno končen, omejen.

Nadalje je treba upoštevati razlike med pravnima redoma obeh držav: »Mi-

Centralni urad za slovenski jezik Dežele Furlanije - Julijske krajine

CENTRALNI URAD za slovenski jezik

Vodja urada:

Erika Hrovatin

Prevajalke in tolmačke:

Jana Černe, Fedra Paclich, Laura Sgubin, Eva Srebrnič, Tanja Sternad

Administrativno osebje:

Marjanka Ban, Andreja Bruss, Nilva Lunghi

Poslanstvo:

Urad vodi in usklajuje dejavnosti na področju rabe slovenskega jezika v javni upravi, da pripadnikom slovenske narodne skupnosti v Italiji zagotovi možnost rabe svojega jezika v odnosih z javno upravo, kot določata deželna in državna zakonodaja.

Cilji:

- a) izboljšati rabo slovenščine v odnosih med javno upravo in državljani;
- b) poenotiti upravno-pravno terminologijo;
- c) izboljšati kakovost upravnih besedil v slovenščini;
- d) olajšati delo prevajalcev in referentov jezikovnih okenc Mreže za slovenski jezik v javni upravi.

Temeljne dejavnosti in storitve:

- prevajalske, tolmaške, svetovalske in lektorske storitve za deželne organe;
- normiranje upravno-pravne terminologije v slovenščini;
- oblikovanje korpusa jezikovno standardiziranih in poenotenih besedil (v sodelovanju s Slovenskim raziskovalnim inštitutom – Slori);
- priprava in posodabljanje terminoloških podatkovnih baz;
- priprava in spletna objava Zvezka normiranih terminov in Slogovnega priročnika;
- usklajevanje delovanja jezikovnih okenc Mreže;
- zagotavljanje programske opreme za računalniško podprto prevajanje ter s tem povezanega izobraževanja in svetovanja prevajalcem in referentom jezikovnih okenc Mreže;
- organizacija posebnih jezikovnih tečajev za zaposlene pri deželni in lokalnih upravah;
- izplačevanje državnih finančnih sredstev lokalnim upravam;
- priprava posebnih razpisov, namenjenih izvajanju projektov za spodbujanje rabe slovenščine v javni upravi.

Kontaktne informacije: spletna stran: <http://www.regione.fvg.it/rafvj/cms/RAFVG/cultura-sport/patrimonio-culturale/comunita-linguistiche/FOGLIA25/>
e-naslov: ufficio.sloveno@regione.fvg.it
tel.: +39-040-3773472

nistero per la funzione pubblica« v Sloveniji ne obstaja. V tem primeru je treba ime prevesti po smislu, seveda ob upoštevanju nekaterih načel. Izmišljeno ime mora biti povprečnemu govorniku slovenskega jezika razumljivo, skladno s pravili slovenske slovnice in pravopisa, določljivo in enoznačno. Na podlagi teh načel je Centralni urad normiral prevod »Ministrstvo za sektor javnih uslužbencev«.

Posebno težavo predstavljajo termini, ki so sicer izključno lokalni, a so se že močno uveljavili, v Sloveniji pa nimajo prave ustreznice. Tak je recimo »deželni odbornik«. Seveda bi ga lahko preimenovali v deželnega ministra, a bi od nasilnega spreminjanja imeli več škode kot koristi.

Nazadnje je treba upoštevati še paronime (t.i. lažne prijatelje; to so besede, ki v obeh jezikih zvenijo podobno, imajo pa različni pomen) in kalke (to so dobesedno prevedene besede zveze ali celi stavki). Vzemimo za primer besedni par »funzionario/-a« vs. »funzionar/-ka«. Besedi imata v vsakem od obeh jezikov popolnoma različen pomen in rabo. V Italiji je »funzionario« zaposlen na določenem (visokem, uglednem) delovnem mestu. V Sloveniji je »funkcionar« izvoljen ali imenovan: je predsednik vlade ali države, minister, župan itd. Če moramo prevesti stavek »il documento è stato firmato dal funzionario«, ne bomo torej rekli, da je »dokument podpisal funkcionar«, ampak »višji uradnik«.

Normirana terminologija

Na področju (upravnega) prava mora biti terminologija normirana – to pomeni, da morajo biti termini določeni, njihova raba pa obvezujoča za vse, ki jih uporabljamo v javnem diskurzu (ne samo za prevajalce, ampak tudi za politične ter druge predstavnike in predstavnice skup-

nosti, župane/županje, novinarje/-ke, učitelje in učiteljice ...).

Najbolj sporne in najtežje termine normira delovna skupina, ki jo poleg sodelavk Centralnega urada sestavljajo še strokovnjaki in strokovnjakinje iz Italije in Slovenije, njeno delo pa koordinira Slori. Manj sporne primere standardizirajo same sodelavke Centralnega urada na podlagi podrobnih analiz in ob posvetovanju z zunanjimi strokovnjaki in strokovnjakinjami.

Vsi zapisniki z razlagami in utemeljitvami ter Zvezek normiranih terminov in Slogovni priročnik so zbrani na spletni strani <http://www.regione.fvg.it/rafvj/cms/RAFVG/cultura-sport/patrimonio-culturale/comunita-linguistiche/FOGLIA29/articolo.html>.

Prevajalcem in prevajalkam občin oz. drugih zavodov, ki so vključeni v Mrežo za slovenski jezik v javni upravi, so normirani termini na razpolago tudi v terminološki bazi, ki se uporablja pri računalniško podprtem prevajanju. To pomeni, da med prevajanjem računalnik avtomatično sugerira normiran termin, brez dodatnega brskanja po slovarjih.

Izobraževanje prevajalcev in drugega osebja

Dejavnosti, ki jih izvajata Centralni urad za slovenski jezik in Slori, predvidevajo tudi serijo izobraževalnih programov za prevajalce in prevajalke ter druge slovenske govorce delavce in delavke v različnih občinah in drugih javnih zavodih FJK. Jezik ustvarjamo namreč vsi govorcji in govorce – vsak dan, vsak pri svojem delu.

In če je že res, da smo v neformalnih položajih pri tem popolnoma prosti, se moramo pri javni rabi jezika držati pravil, ki jih od nas zahtevajo institucionalne okoliščine.

Besedilo je pripravila **Matejka Grgič**

ŠE O JAVNI RABI SLOVENŠČINE

»Korona« tudi prevajalski in tolmaški izziv

1 KORONAUVOD

Centralni urad za slovenski jezik Dežele Furlanije - Julijske krajine se v tem *koronačasu* decentralizirano oglašja z različnih koncev Krasa in mesta, s Tržaškega in Goriškega ter z onstran meje, kamor smo se morale sodelavke po sili razmer umakniti. Ker je deželna uprava že prve dni marca sklenila, da svojim zaposlenim ponudi možnost dela na daljavo, smo na Centralnem uradu po krajšem premisleku ugotovile, da lahko s pomočjo spleta opravljamo svoje naloge prav tako učinkovito tudi *virtualno* in smo v nekaj dneh vzpostavile okolje za *dematerializirano* poslovanje urada. Nič posebno naprednega: banalna preusmeritev vhodne e-pošte s skupnega na vse službene osebne e-naslove, vzpostavitev skupne spletne mape za izmenjavo gradiv v oblaku, namestitve orodja za računalniško podprto prevajanje na domače računalnike, izbira in ureditev osebnih in skupnega računa na platformi za videoklice in videokonference oziroma prenos službenega računalnika na dom ter vzpostavitev VPN-povezave s strežniki deželnega računalniškega podjetja, kjer se hrani vse gradivo, ki je nastalo v zadnjih dveh letih delovanja našega urada in ki je na voljo na Mreži za slovenski jezik.

Nakar je bil urad pripravljen, da se odzove na nove potrebe ... pa ne samo v strogo službenem času, saj smo na domu lahko veliko bolj fleksibilni. Ni bilo treba dolgo čakati: vse se je namreč nadaljevalo brez posebnih prekinitev, tako da lahko mirno trdimo, da se je v tem mesecu obseg dela celo povečal ...

2 KORONATERMINOLOGIJA

Nemudoma se je bilo treba spopasti s prevodi splošno koristnih besedil, ki so ob nastopu popolnoma novih okoliščin začela nastajati kar čez noč: vsaj pet različic *samoizjav*, vrsta uredb predsednika vlade, praktični odgovori na pogosta vprašanja, dopisi z odzivi na novonastale razmere in še marsikaj. Tako kot smo bili vsi nepripravljeni na nove okoliščine v ostalih pogledih, podobno se je dogajalo tudi na jezikovno-prevajalskem področju, kjer je bilo treba novim pojavom poiskati ustrezno poimenovanje oziroma ustrezen prevedek. To delo pa ni bilo potrebno samo na področju zdravstveno-medicinske terminologije, saj je epidemiološka kriza potegnila za sabo številne druge jezikovne novosti tudi na drugih področjih – od gospodarstva do sociale, šolstva in prostora dejavnosti. Tako so na primer nastali ali enostavno postali veliko bolj priljubljeni termini *dihalna stiska* (crisi respiratoria), *pridružene bolezni* (patologie progresse), *samoizolacija* (isolamento fiduciario), *socialno distanciranje* (distanziamento sociale), pa tudi *solidarnostni sklad za nakup živil* (fondo di solidarietà alimentare), *pouk v razredu* (attività didattica in presenza), *congedo ordinario* (letni dopust).

Počasi smo, da lahko prispevamo k prevajanju splošno koristnih besedil, hkrati pa je izziv hitrega sooblikovanja nove terminologije velik. V nekaj tednih se je nabralo po več strani novih terminov, ki jih je bilo treba kot običajno preveriti in uskladiti ter objaviti, da bodo lahko koristili tudi širšemu krogu. Obenem pa je bila to priložnost za testiranje že sprejetih (normiranih) rešitev, kot na primer ustrezne za *autocertificazione*, ki smo jo v sklopu terminološke delovne skupine prevedle s *samoizjavo*, pri čemer smo se spraševale, ali je treba res dodajati predpono *samo-*: je taka tvorba v slovenščini sprejemljiva? Zdaj ugotavljamo, da se je v slovenskem prostoru nedvomno uveljavil termin *samoizolacija*, ki ustreza italijanskemu *isolamento fiduciario* (*autoisolamento*), in to nam dokazuje, da je bilo naše sklepanje, ko smo se odločale za *samoizjavo*, pravilno. Normirano terminologijo Covid-19 najdete v našem Začasnem repozitoriju, v kratkem pa bo objavljena tudi v novi različici Zvezka normiranih terminov, ki je v pripravi.

SEZNAM ITALIJANSKIH TERMINOV, POVEZANIH Z IZBRUHOV EPIDEMIJE COVID 19	SLOVENSKE USTREZNICE
Assembleamenti di persone	Množično zbiranje oseb
Buoni acquisto	Boni za nakup Nakupovalni boni
Buoni spesa	Boni za nakup živil
Buoni spesa cartacei	Papirnati boni za nakup živil
Distanza di sicurezza interpersonale	Medsebojna varnostna razdalja
Effettuare tamponi	Odvzem/ti brise
Emergenza COVID-19	Izredne razmere v zvezi z epidemijo COVID-19 Izredne razmere v obdobju epidemije COVID-19 Izredne razmere v času epidemije nalezljive bolezni COVID-19
Emergenza relativa al rischio sanitario connesso all'insorgenza di patologie derivanti da agenti virali trasmissibili	Izredne razmere, nastale zaradi tveganja za zdravje, povezanega s pojavljanjem bolezni, ki jih povzročajo prenosljivi virusni povzročitelji
Esercizi commerciali di generi alimentari	Trgovine z živili
Fondo di Solidarietà Alimentare	Solidarnostni sklad za nakup živil
Gestione dell'emergenza epidemiologica	Ravnanje v izrednih epidemioloških razmerah / Obvladovanje širjenja epidemije
Necessità di alimentazione speciale	Posebne prehranske potrebe
Nucleo familiare in stato di bisogno	Družine v stiski
Popolazione in condizioni di fragilità	Ranljive skupine (oseb)
Solidarietà alimentare	Solidarnostni dodatek za nakup živil

Začasni repozitorij z najzanimivejšimi koronabesedili in koronaterminologijo najdete na spletni strani Centralnega urada za slovenski jezik.

3 KORONANORMIRANJE

Delovanje Centralnega urada temelji na terminološki standardizaciji upravno-pravne in druge terminologije. Letos naj bi jezikovno normiranje zajelo še področji *šolstva* in *računovodstva*, novi delovni skupini sta bili že imenovani, žal pa se še nista sestali, ker je bilo prvo srečanje zaradi uvedbe kriznih ukrepov do nadaljnjega odpovedano.

Normiranje pa se ni prekinilo, pri Centralnem uradu nadaljujemo s terminološkim delom, sicer na daljavo: po Skypu s profesorjem Rajkom Pirnatom, predstojnikom Katedre za upravno pravo Pravne fakultete Univerze v Ljubljani, s katerim se v okviru uspešnega in utečenega skoraj dvehletnega sodelovanja sestajamo enkrat na teden. Pred nastopom kriznih razmer smo se prevajalke Centralnega urada, prof. Pirnat in kolegi prevajalci dvojezičnih obalnih občin v Republiki Sloveniji srečevali v Trstu enkrat na mesec. Šlo je za prvo spontano obliko *čezmejnega sodelovanja prevajalcev obeh manjšin* s ciljem normiranja upravno-pravne terminologije. V kratkem bo Centralni urad podpisal sporazum z Obalno samoupravno skupnostjo italijanske narodnosti v Sloveniji o sodelovanju na jezikovnem in terminološkem področju.

Zanimiv primer sveže normiranega termina v času korone je prevedek za *cassa integrazione guadagni*. Kolikokrat smo v preteklosti segli po lokalno uveljavljeni *dopolnilni blagajni*? Ali o sebi rekli, da »smo na/v dopolnilni blagajni«, ker smo hoteli, da stavek zveni rahlo bolj slovensko kot »dali so me v cassa integrazione«? Žal zamejske skovanke »dopolnilna blagajna« povprečen govorec slovenskega jezika sploh ne povezuje z nadomestilom plače, ki ga delavec prejme, ko je zaradi spremenjenih okoliščin (zaradi krize v podjetju ali v celotnem sektorju, zaradi naravne ujme itd.) prisiljen čakati na delo doma. Namen ukrepa je pomagati podjetju v krizi in ga razbremeniti stroškov dela za osebje, ki začasno ni vključeno v delovni proces.

Cassa integrazione	Nadomestilo za čakanje na delo (CIG)
Cassa integrazione guadagni ordinaria (CIGO)	Redno nadomestilo za čakanje na delo (CIG)
Cassa integrazione guadagni straordinaria (CIGS)	Izredno nadomestilo za čakanje na delo (iz poslovnih razlogov) (CIGS)
Cassa integrazione in deroga covid-19 (CIGD)	Posebno nadomestilo za čakanje na delo (COVID-19) (CIGD)

V Sloveniji se temu institutu reče **čakanje na delo**. Konkretni ukrep je **nadomestilo za čakanje na delo**, delavca pa se **napoti na čakanje na delo** (doma) (glej preglednico).

Rezultati vseh terminoloških zasedanj in posvetovanj so na voljo na naši spletni strani.

4 KORONAMREŽA

Takoj, ko so nastopile krizne razmere, smo obvestile vse prevajalce in prevajalke ter jezikovne referente v Mreži za slovenski jezik v javni upravi FJK, da bomo še naprej dosegljive samo na e-naslovu *ufficio.sloveno@regione.fvg.it*. Stik s subjekti v mreži se torej ni spremenil, ponekod je celo tesnejši, saj so se vsi naši kolegi znašli v podobni situaciji, ko je bilo treba preseliti delo na dom, nadaljevati v uporabo programa za računalniško podprto prevajanje ter črpanjem iz skupnih pomnilnikov in terminoloških baz – temu pa se je bilo treba zaradi potrebe po nepre-

kinjenem prevajanju prilagoditi čim hitreje. Sodelovanje se je nadaljevalo na ravni *jezikovnega svetovanja* (poskrbele smo za rešitev številnih terminoloških dvomov in vprašanj tako na temo *koronavirusa* kot tudi pri prevajanju spletnih strani občin in javnih zdravstvenih podjetij), *lektoriranja besedil* (za subjekte v mreži smo lektorirali veliko več besedil kot običajno), pa tudi na *strokovno-tehnični ravni*, ko je bilo treba nuditi računalniško podporo kolegom. S pomočjo računalničarjev Insiela smo nekaterim pomagale vzpostaviti VPN-povezavo na skupno platformo Groupshare na Insielovem strežniku, kjer hranimo skupna prevajalska orodja, drugim pa smo svetovali, kako naložiti začasno brezplačno različico programa za prevajanje na domačem računalniku.

5 KORONATOLMAČENJE IN PREVANJE

V preteklih tednih tudi ni manjkalo dela, namenjenega širšemu krogu potencialnih uporabnikov, ki ne zajema zgolj Mreže za slovenski jezik, pač pa celotno slovensko manjšino, ki ji na nekaterih področjih želimo biti v oporo pri oblikovanju jezikovnih rešitev. Tudi naše redne institucionalne stranke – to so razne deželne direkcije, službe in predsedstvo – pa so se še dalje obračale na nas prek običajnih kanalov in nas postavljale pred nove, omebe vredne izzive. Tako je bil ravno v tem času pritrjen napis s slovenskim prevodom *Pevmski in Plešivski gozd*, prevod za deželno *Službo za gozdove in gozdarsko policijo* pa nas je spodbudil, da smo se ob pomoči našega zunanega svetovalca za upravno-pravno terminologijo sistematično lotile upravne terminološke členitve področja gozdarstva, ki je nazorno povzeta v preglednici.

Dokaj nepričakovano je urad v tem času *socialnega distanciranja* prejel tudi povpraševanje *po konsekutivnem tolmačenju* ob videoklicu, ki sta ga predsednik deželnega odbora Massimiliano Fedriga in predsednik slovenske vlade Janez Janša pred kratkim namenila najbolj žgočim temam *koronakrize*. Tudi v tem času in čeprav na daljavo se morajo vendarle ljudje sporazumevati in angleščina ni nujno ali vedno edina rešitev; res pa je, da se bo moral tudi tolmaški poklic prilagoditi novim razmeram in posebi po sodobnejših računalniških pripomočkih, kot že ugotavljajo na evropski ravni.

Corpo forestale	Gozdarska policija
Guardia del Corpo forestale regionale	Gozdarski policist
Direzione centrale risorse agricole, forestali ed ittiche	Centralna direkcija za kmetijstvo, gozdove in ribištvo
Area foreste e territorio	Sektor za gozdove in prostor
Servizio foreste e Corpo forestale	Služba za gozdove in gozdarsko policijo
Ispettorati forestali	Gozdarski inšpektorati
Stazione forestale	Gozdarska postaja

6 KORONAKORPUS

Sodelovanje s Slovenskim raziskovalnim inštitutom (Slori) in delo na *korpusu besedil*, ki jih zbiramo, lektoriramo in terminološko usklajujemo za napajanje skupnega pomnilnika vseh subjektov v mreži, se z nastopom interventnih *protikoronakrepov* ni prekinilo; tudi v tem primeru bi lahko rekli, da je delo zaradi izrednih razmer dobilo še večji zagon in poteka nemoteno tudi od doma. Nekaterim začetnim težavam smo so izognili in vzpostavili dober sistem izmenjave besedil na skupni platformi, ki ni vezan na fizično srečevanje in skupno iskanje rešitev.

Delo poteka tudi v tem primeru popolnoma dematerializirano. Centralni urad poskrbi za zbiranje gradiva, ki nastaja v Mreži za slovenski jezik (to so italijanski izvirniki in pripadajoči slovenski prevodi), in za pripravo navodil in terminoloških preglednic že normiranih ali usklajenih izrazov, na podlagi katerih sodelavci skupine Slorijezik ob pomoči zunanjih lektorici opravijo večkratni pregled besedil. Ta besedila se postopoma stekajo v skupne računalniške pomnilnike, ki bodo tvorili poenoten korpus, iz katerega bodo prevajalci mreže črpali pri svojem vsakdanjem delu.

Postopek dela v številnih korakih je izredno zahteven, zato ga je bilo treba kar nekajkrat izpiliti s pomočjo Slorijevih strokovnjakov, njegova koristnost pa se je pokazala ravno v tem času, ko večino nalog lahko izpeljemo le s tehnološkimi pripomočki.

7 KORONADMINISTRACIJA

Administrativno delo, za katero je odgovoren urad, ne miruje, saj smo se opremile z VPN-povezavo na Insielove strežnike, kjer je shranjena vsa najpomembnejša deželna računovodska programska oprema. Velja sicer omeniti, da so bili ob upoštevanju izrednih razmer vsi roki, vezani na postopke vlaganja prošelj za izplačevanje denarnih prispevkov slovenskim društvom in ustanovam, ustrezno podaljšani. V zadnjih mesecih pred izbruhom epidemiološke krize je bilo nastavljenih *veliko sodelovanj* (z Oddelkom za pravne in jezikoslovne študije, tolmačenje in prevajanje Univerze v Trstu, Uradom za slovenske šole pri Deželnem šolskem uradu za FJK, Prefekturo – Območno upravno enoto za Trst, Agencijo za javne prihodke – deželno direkcijo za FJK in Obalno samoupravno skupnostjo italijanske narodnosti), ki bodo ponovno zaživela, brž ko bodo razmere to dopuščale. Tudi načrtovana *delovna praksa*, namenjena dvema dijakoma Družbeno-ekonomskega in humanističnega liceja A. M. Slomška, bo izpeljana, ko bodo okoliščine omogočale varno izvedbo.

Še pred tem bodo verjetno stekli v drugačni preobliki začetniški *tečaji slovenščine* za deželne uslužbenke, ki jih Centralni urad organizira s pomočjo zunanjih izvajalcev. Pred izbruhom pandemije nam je sicer uspelo izpeljati še niz jezikovnih predavanj za prevajalce in referente na jezikovnih okencih v mreži, ki ga je Slori oblikoval na temo terminoloških spletnih orodij za prevajalce in sodno-pravne terminologije v Sloveniji, vodili pa sta ga Slorijevi jezikoslovki in sodna tolmačka iz Kopra. V prihodnje bi lahko tovrstni tečaji potekali v spletni obliki, kar velja tudi za ostala izobraževanja, ki jih prireja urad, kot so na primer tečaji za uporabo računalniško podprtega prevajanja; navsezadnje smo sodelavke na uradu že preizkusile to obliko pouka, ko smo se spletno povezale s predavateljem v Lombardiji tik pred uvedbo omejevalnih ukrepov zaradi širjenja koronavirusa.

Besedilo so pripravile sodelavke *Centralnega urada za slovenski jezik*

OPČINE - Včeraj pod šotorom v parku Finžgarjevega doma začetek 55. študijskih dni Draga 2020

Slovenščino ljubiti in navdušiti mlade

Kdorkoli uporablja slovenski jezik, zelo pomembno soustvarja standardno slovenščino; to so mediji, javne ustanove in šole, je na včerajšnji okrogli mizi z naslovom *Slovenski jezik v Italiji in standardna slovenščina: blizu ali daleč?* dejal jezikoslovec Kozma Ahačič. S to okroglo mizo se je dvignil zastor nad 55. študijskimi dnevi Draga, ki bodo v parku Finžgarjevega doma ponudili še lepo število predavanj in debat v šotoru na ploščadi v Marijanišču na Opčinah.

Ali sta si standardna slovenščina in slovenščina, ki jo uporabljajo govornici v Italiji blizu, so se včeraj spraševali jezikoslovec in literarni zgodovinar Kozma Ahačič, raziskovalka na Slovenskem raziskovalnem inštitutu v Trstu Maja Melinc Mlekuž ter prevajalki in tolmački na Centralnem uradu za slovenski jezik pri Avtonomni deželi Furlaniji - Juljski krajini Laura Sgubin in Fedra Paclich, njihove misli pa je povezovala Jadranka Cergol.

Ahačič meni, da si moramo glede slovenščine v Italiji postaviti dve ključni vprašanji, ki ju običajno spregledamo: kaj je slovenščina in kaj je knjižna oz. standardna slovenščina. Slovenščina je po njegovih besedah tudi »slab pogovorni jezik« in tudi sleng mladih. Pomembno se mu zdi, da se spodbuja uporaba vseh vrst slovenščine, tudi slabe slovenščine. »Če mladi uporabljajo sleng, starejši pa to kritiziramo, v resnici kritiziramo slovenščino in to ima lahko zelo hude posledice,« je dejal in dodal, da se tako mladim onemogoča, da imajo svoj jezik, pretirana navidezna skrb za jezik pa mlade od njega odvrača.

»Knjižni jezik vedno soustvarja celotna skupnost njegovih govorcev,

zato nihče ne sme imeti občutka, da je bolj ali manj pomemben od drugih,« je dejal Ahačič in poudaril, da slovenski jezik pomembno sooblikujejo tudi Slovenci v Italiji. Dejaj je, da se mu stanje standardne slovenščine pri nas sploh ne zdi slabo.

»Pomanjkanje erosa do slovenščine kmalu zamenja sovraštvo. Slovenščino moramo ljubiti, tako bomo tudi mlade in najmlajše navdušili zanjo. Če ni najprej ljubezni, je tudi v zreli dobi skrb za jezik prisiljena,« je še izjavil Ahačič.

Maja Melinc Mlekuž je uvodoma povedala, da se jezikovne spremembe dogajajo stalno, moramo jih spremljati in se nanje učinkovito prilagajati. Predstavila je delo, ki ga opravlja Slori na raziskovalnem in svetovalnem področju. Na inštitutu so njihovi glavni cilji predvsem dolgoročno ohranjanje slovenščine, standardiziranje uradne slovenščine in razvijanje sporazumevalnih zmožnosti govorcev slovenščine v Italiji.

Melinc Mlekuž je dejala, da je opaziti padec znanja slovenščine, ker se v slovenske šole vpisuje veliko italijanskih otrok. Izpostavila je, da se v obšolskih dejavnostih oziroma v prostorih izven šole učenci in dijaki večkrat poslužujejo italijanskega jezika. »To privede do jezikovnega manka in v negotovost,« je dejala. Predvsem pa je poudarila pomen dobrega jezikovnega načrtovanja.

Prevajalki Fedra Paclich in Laura Sgubin sta predstavili delo v Centralnem uradu za slovenski jezik, ki ga je Dežela FJK ustanovila leta 2017. V njem dela pet prevajalk in štiri administrativne sodelavke. Njihova glavna

Včerajšnji okroglo mizo so oblikovali (od leve) Kozma Ahačič, Maja Melinc Mlekuž, Jadranka Cergol, Laura Sgubin in Fedra Paclich

FOTODAMJAN

skrb in cilj je promocija in spodbujanje slovenščine ter splošno izboljšanje kakovosti uradnih besedil v slovenskem jeziku. Do ustanovitve urada so bili prevajalci in tudi avtorji besedil prepuščeni sami sebi, meni Sgubin. Težavo pri Slovencih v Italiji večkrat predstavlja predvsem dejstvo, da naša besedila izhajajo iz italijanske zakonodaje, ki jo je včasih zelo težko prevajati v slovenski jezik.

Paclich je razložila, da se ukvarjajo z uradnim jezikom, pri katerem pa večkrat pride do razhajanja zgodovinskih razlogov, ker so se nekateri izrazi že zelo ustalili, ali zaradi različnih okolij in izrazov, ki jih uporabljajo v Sloveniji in Italiji.

Ahačič meni, da je standardna slovenščina v Italiji na visokem nivoju, kljub temu pa so se prav vsi sogovorniki strinjali, da je zelo pomembno in potrebno jezikovno načrtovanje. »Jezikovna strategija je prepotrebna, morda je čas, da razmislimo o takšni strategiji nekoliko širše v naši skupnosti,« je še dodala Sgubin.

Na dobro obiskani okrogli mizi, ki so jo kot vse prireditve zaznamovali ukrepi za zajezitev širjenja novega koronavirusa, sta svoje pozdrave v pisni obliki poslala predsednika krovnih organizacij SSO in SKGZ Walter Bandelj in Ksenija Dobrila, poslušalce pa je v živo nagovoril slovenski veleposlanik v Rimu Tomaž Kunstelj. Prisotni so bili

tudi podpredsednik tržaškega občinskega sveta Igor Švab, konzulka Tanja Mljač, deželni svetnik Igor Gabrovec in tajnik SKGZ Livio Senolič.

Danes se študijski dnevi Draga nadaljujejo ob 10. uri, ko se bodo mladi iz novinarskega krožka MOSP in SKK pogovarjali z ministrico za Slovence v zamejstvu in po svetu Heleno Jaklitsch, ob 16.30 pa bo predavanje *Predvojni primorski upor fašizmu*, na katerem bosta spregovorila Egon Pelikan in Renato Podberšič ml., pogovor pa bo vodil Martin Brečelj. Ob 19. uri bodo predvajali radijsko igro Brune Pertot *Srca, ki se ljubijo, se iščejo in se vselej najdejo*, ki jo je režiral Danilo Pertot. (up)

©2020 Primorski dnevnik - FotoDamj@n

DEŽELA FJK Novi pripomočki za reševanje jezikovnih dilem

TRST – Centralni urad za slovenski jezik pri Deželi Furlaniji - Julijski napoveduje celo vrsto novosti oziroma novih pripomočkov, s katerimi bo lažje odpraviti dvome in napake pri uporabi slovenskega jezika. Na voljo je sedma različica *Zvezka normiranih terminov*, rezultat večmesečnega dela na korpusu dvojezičnih besedil in normiranja terminov v okviru terminološke delovne skupine ter posvetovanja z zunanjim strokovnjakom. S Slorijem pa se obenem snuje novo spletišče – Jezik na klik.

Na 3. strani

FJK - Ob posodobljenem Zvezku normiranih terminov Centralni urad za slovenski jezik napoveduje novo spletišče

Klik za (jezikovno) pomoč

TRST – Kljub delu na dajavo in splošnim koro-naološčinam, ki niso omogočile sestankovanja večjih skupin, so se prevajalke Centralnega urada za slovenski jezik pri Deželi Furlaniji - Julijski v tem času posvetile številnim prevajalskim, terminološkim in drugim nalogam, zdaj pa napovedujejo vrsto novosti.

Na voljo je posodobljena različica (št. 7) *Zvezka normiranih terminov*. Sedma različica je rezultat večmesečnega dela na korpusu dvojezičnih besedil in normiranja terminov v okviru terminološke delovne skupine ter posvetovanja z zunanjim strokovnjakom. Zvezek vsebuje približno 200 novih terminov, nov razdelek z aktualnimi termini in povezavi z e-upravo in gospodarstvom, s posodabljenimi in javnem naročanju. Za nekatere že prijetne termine so po dodatni preučitvi sprejeli nove rešitve oz. prevede.

Največ truda je bilo vloženega v terminologijo s

področja katastrske ureditve dohodkov in računovodstva, končni rezultati terminološkega dela pa bodo na voljo ob koncu tega leta. Še poleti so namreč vzpostavili spletno terminološko delovno skupino za računovodstvo, v kateri sodelujejo strokovnjaki z obeh strani meje: skupino koordinira Matejka Grgič s Slovenskega raziskovalnega inštituta, sestavljajo pa jo Martina Angelini (Višja finančna inšpektorica, FURS - SLO), Zvonka Marušič (Vodja območne enote Uprave za javne prihodke - SLO), Elisabetta Antonič (vodja računovodstva pri Občini Zgonik), Alessandro Zaocchini (namestnik centralnega direktorja za finance Dežele FJK), Erika Hrovatin (računovodja in vodja Centralnega urada za slovenski jezik), Andrea Bartole (pravnik in predsednik Samoupravne skupnosti italijanske narodnosti Piran), Andreja Kale (lektorica, Slorij), Elisabetta Fischer in Miha Košuta (prevajalka

pri Občini Devin - Nabežina), Visam Bajt (prevajalka pri Občini Piran) ter prevajalke Centralnega urada za slovenski jezik Jana Cerne, Fedra Pačlich, Laura Sgubin, Eva Srebrnič in Tanja Sternad. Razlage in utemeljitve normiranih terminov so v zapisnikih sestankov delovnih skupin in terminoloških posvetovanj, ki so skupaj z Zvezkom št. 7 objavljeni v razdelku deželnega spletišča, namenjenem Centralnemu uradu. Povezava je sledeča: www.regione.fvg.it/rafvj/cms/RAFVG/cultura-sport/patrimonio-culturale/comunita-linguistiche/FOGLIA29/articolo.html.

Med terminološkimi orodji, ki jih snujejo s Slorijem, pa gre omeniti še eno novost: v pripravi je novo spletišče – Jezik na klik, na katerem bodo na voljo rezultati skupnega terminološkega in jezikovnega dela. Spletna stran bo dinamično, aktualno in stalno posodobljeno orodje, ki črpa iz najnovejših podatkovnih baz

in se nenehno dopolnjuje. Poleg povezav na vse najkristnejše jezikovne portale in na gradivo, ki ga v okviru urada in terminoloških sej redno pripravljajo (od *Zvezka normiranih terminov* in slovnega priručnika do zapisnikov terminoloških srečanj), bo na voljo najnovejša Slorijeva jezikovna aplikacija za samodejno preverjanje besedil v slovensčini. Ta aplikacija je inovativna, saj z enim klikom opravi pregled celotnega tekstovnega dokumenta, uporabnike in uporabnice pa ciljno opozarja na pojave italijansko-slovenskega jezikovnega stikanja, ki so značilni za ta prostor. Aplikacija bo mogoče brezplačno naložiti s spletne strani na svoj računalnik, saj je skladna z vsemi različicami sistema MS Office.

S pomočjo teh orodij bo mogoče odpraviti marsikatero napako, ki jo nehotite vsašarati v svoja besedila, s spletiščem pa bodo vsi jezikovni pripomočki na voljo na enem mestu, na en klik!

SPLET - Jutri tretje strokovno srečanje slovenskih pravnikov v Italiji

O dedovanju in odškodnini

Tokratna gosta bosta odvetnika Tereza Pertot in Ivan Jevnikar – Tudi o ustrezni slovenski terminologiji

TRST – V okviru programa Banka znanja, ki ga Slovenski raziskovalni inštitut razvija z namenom povezovanja znanstvenega in strokovnega potenciala Slovencev v Italiji, bo jutri ob 17. uri potekalo tretje strokovno srečanje slovenskih pravnikov v Italiji, in sicer tokrat po spletni aplikaciji Zoom.

Program Banka znanja želi prispevati k večjemu vključevanju strokovnjakinj in strokovnjakov v manjšinski družbeni sistem, zlasti tistih, ki poklicno delujejo v drugih geografskih in jezikovnih kontekstih v Italiji, Sloveniji ali tujini. Tokratno strokovno srečanje bo namenjeno predstavitvi mlajše generacije pravnikov, ki jo bosta zastopala odvetnica dr. Tereza Pertot in odvetnik Ivan

Jevnikar. Odvetnica in raziskovalka na področju civilnega prava na tržaški univerzi je bila med letoma 2017 in 2019 kot postdoktorantka zaposlena na univerzi v Bayreuthu na Bavarskem. Navzočim bo predstavila Enotno evropsko potrdilo o dedovanju (EPD), to je dokument, ki je evropskim državljanom v pomoč v primeru dedovanja s čezmejnimi posledicami. Ivan Jevnikar, odvetnik in profesor prava ter ekonomije na Državnem tehniškem zavodu Žige Zoisa v Trstu, bo spregovoril o odškodnini za škodna dejanja na čezmejnem področju, s posebnim poudarkom na pristojni jurisdikciji in veljavni zakonodaji po evropskem pravu.

Program bosta s svojim referatom sklenili tolmački in prevajalki pri Central-

nem uradu za slovenski jezik Avtonomne dežele FJK Fedra Paclich in Laura Sgubin. Organizatorjem se namreč zdi pomembno, da pravniki spoznajo delovanje tega urada in nastalo gradivo, orodja in pripomočke za ustrezno rabo slovenščine na področju upravnega prava. Predavateljici bosta prikazali nekaj konkretnih terminoloških rešitev, ki so jih normirali s pomočjo strokovnjakov z različnih področij in v okviru posebnih terminoloških delovnih skupin.

Razpravo bo povezoval tržaški odvetnik Mitja Ozbič, ki je tudi idejni pobudnik vseh dosedanjih strokovnih srečanj. Dogodek je odprt za javnost, vabilo z Zoom povezavo je na voljo na Slorijevi spletni in Facebook strani.

FJK - Srečanje slovenskih pravnikov v Italiji

Okrog 60 slušateljev po spletu prisluhnilo mladima pravnikoma

TRST – »Strokovno srečanje slovenskih pravnikov v Italiji je dogodek, ki ga Slovenski raziskovalni inštitut namenja strokovnemu povezovanju odvetnikov, notarjev, sodnikov, tožilcev in drugih pravnih profilov iz vrst slovenske narodne skupnosti v Italiji pa tudi vseh tistih, ki pravnik nismo, se pa zanimamo za juridična vprašanja, ki so povezana s položajem naše skupnosti oziroma z razvojnimi procesi širšega obmejnega in čezmejnega območja.« S temi besedami je direktor SLORI-ja Devan Jagodić uvodoma nagovoril približno 60 udeležencev strokovnega srečanja, ki so se v četrtek zbrali v virtualnem prostoru spletne aplikacije ZOOM. Epidemija novega koronavirusa namreč ni preprečila tretje izvedbe tovrstnih zasedanj (prvo je pred štirimi leti potekalo v Gorici, drugo pred dvema letoma na Opčinah), ki nudijo priložnost za strokovno razpravo, izpopolnjevanje ter utrjevanje poklicnih in prijateljskih vezi. Srečanja potekajo v okviru programa Banka znanja, ki ga SLORI razvija z namenom povežovanja znanstvenega in strokovnega potenciala Slovencev v Italiji. S tem programom inštitut želi prispevati k večjemu vključevanju v manjšinski družbeni sistem zlasti tistih strokovnjakinj in strokovnjakov, ki delujejo zunaj tega okolja, pretežno v drugih italijanskih deželah, Sloveniji ali tujini. Četrtko razpravo je povezoval tržaški odvetnik Mitja Ozbič, ki je bil tudi idejni pobudnik in režiser vseh treh dosedanjih izvedb.

opravljenem odvetniškem izpitu osredotočil na mednarodno civilno in italijansko civilno odškodninsko pravo, leta 2019 pa je po študiju v Londonu in Parizu dosegel naslov Master in Business Administration na mednarodni ESCP Business School v Parizu. V svojem referatu je spregovoril o odškodnini za škodna dejanja na čezmejnem področju, s posebnim poudarkom na pristojni jurisdikciji in veljavni zakonodaji po evropskem pravu. Kot posledico tako imenovane komunitarizacije mednarodnega civilnega prava namreč danes tudi nepogodbene obveznosti večinoma ureja pravo EU. Jevnikar je nazorno predstavil pravne vire, ki tvorijo integriran in skladen sistem enotnih pravil, ki se uporabljajo v celotni EU z izjemo Danske. Na podlagi prvenstva prava EU se torej danes notranja italijanska načela mednarodnega civilnega prava uporabljajo le za primere (ali vidike), ki jih neposredno ne urejajo predpisi EU, in sicer pod pogojem, da ne ogrožajo celotne učinkovitosti slednjih.

Program sta s svojim referatom sklenili tolmački in prevajalki pri Centralnem uradu za slovenski jezik Avto-

Odvetnika Tereza Pertot in Ivan Jevnikar

Tokratno strokovno srečanje je bilo namenjeno predvsem predstavitvi mlajše generacije pravnikov, ki sta jo zastopala odvetnica Tereza Pertot in odvetnik Ivan Jevnikar. Pertotova je odvetnica ter raziskovalka na področju civilnega prava na tržaški

univerzi. Leta 2016 je na univerzi v Veroni doktorirala iz evropskega zasebnega prava, naslednje dve leti pa je bila kot postdoktorantka zaposlena na univerzi v Bayreuthu na Bavarskem. Navzočim je predstavila Enotno evropsko potrdilo o dedovanju (EPD), to je dokument, ki je evropskim državljanom v pomoč v primeru dedovanja s čezmejnimi posledicami. Predavateljica je uvodoma izpostavila, da v Evropi obstajajo različni mehanizmi dokazovanja položaja dediča. V nekaterih evropskih pravnih ureditvah je za ta namen predvideno potrdilo o dedovanju, medtem ko obstajajo v drugih pravnih ureditvah alternativni mehanizmi. Tuji organi domačih listin običajno ne priznavajo, zato oblikovanje enotnega EPD-ja, kakršnega uvaja Uredba (EU) št. 650/2012, ki ima enake pravne učinke v vseh državah članicah, državljanom pomaga pri izkazu v primeru dedovanja s čezmejnimi posledicami. Hkrati EPD pravnim poslom zagotavlja varnost tako, da ščiti tretje osebe, ki ravnajo na podlagi elementov, ki jih taka listina potrjuje.

Ivan Jevnikar, odvetnik in profesor prava in ekonomije na Državnem tehniškem zavodu Žige Zoisa v Trstu, se je po

nomne dežele FJK, Fedra Paclich in Laura Sgubin. Organizatorjem se je namreč zdelo pomembno, da se pravniki seznanijo s poslanstvom tega urada, predvsem pa da spoznajo nastalo gradivo, orodja in pripomočke za ustrezno rabo slovenščine na področju upravnega prava. Predavateljici sta prikazali nekaj konkretnih terminoloških rešitev, ki so jih normirali s pomočjo strokovnjakov z različnih področij in v okviru posebnih terminoloških delovnih skupin, v tesnem sodelovanju s SLORI-jem. Omenili sta, da ima urad sicer tudi druge pristojnosti, saj poleg terminološkega normiranja pravnega in upravnega besedišča nudi tudi tolmaške in prevajalske storitve za potrebe deželne uprave ter jezikovno izobraževanje in svetovanje za lokalne uprave, ki so vključene v Mrežo za slovenski jezik v javni upravi Furlanije - Julijske krajine.

Vsakemu predavanju je sledila živahna razprava, saj so poslušalci lahko v pisni obliki pošiljali svoja vprašanja in komentarje. Strokovno srečanje je bilo v celoti posneto, vsa tri videopredavanja bodo v kratkem na voljo na spletni strani www.slori.org.

Centralni urad za slovenski jezik FJK in SLORI sodelujeta

Normiranje terminologije - kako, zakaj in čemu?

Terminologija je poseben segment leksike, torej besedišča danega jezika. Tërmine uporabljamo predvsem v strokovnih in znanstvenih besedilih, od tam pa jih prevzemamo tudi za potrebe širšega sporazumevanja - dobimo jih torej v poljudnih, medijskih in številnih drugih besedilih. Pomislimo na primer na it. termine decreto (DPCM), tampone in terapia intensiva, ki so v letu 2020 (žal) postali del našega vsakdana, pa čeprav nismo ne pravniki ne zdravniki.

Ko termini preidejo iz znanstvenega in strokovnega okolja v splošno sporazumevanje, postanejo del naše kulture in sooblikujejo našo jezikovno krajino. Medtem ko ji druge besede dajejo raznolikost, pestrost in dinamičnost, zagotavljajo termini enotnost, celovitost, statičnost. Jezik se torej razvija uravnovešeno: po eni strani se notranje diferencira - regionalne in druge nestrandardne različice se prepletajo, nove besede prihajajo in odhajajo -, po drugi strani pa ohranja enovitost tam, kjer je ta potrebna.

Ni vseeno, kako prevajamo

Kako torej prevajamo termine, nikakor ni vseeno. Poskrbeti moramo, da bo prevod enoten (da bomo torej posamezni italijanski termin vedno prevajali z eno samo slovensko ustreznico) in dosleden z ustaljeno rabo v referenčnem prostoru (torej enak za celoten slovenski kulturni prostor). Če tega ne naredimo, se ravnoesje v jezikovni krajini poruši: posledice so približno take, kot če bi asfaltirali Doberdobsko jezero ali zabetonirali Glinščico.

Na teh izhodiščnih predpostavkah se je leta 2018 razvilo tesno strokovno sodelovanje med Centralnim uradom za slovenski jezik pri Avtonomni deželi FJK in Slovenskim raziskovalnim inštitutom (SLORI), ki temelji na poenotenju prevodov italijanskih zakonskih in podzakonskih aktov v slovenščino oziroma vzpostavitvi dvojezičnega italijansko-slovenskega korpusa, pomnilnika prevodov, terminološke baze in glossarja po zgledu orodij EU-institucij. Kljub nekaterim kadrovskim, tehničnim in organizacijskim težavam, ki so pri pionirskem delu sicer običajne, se je delovanje v teh treh letih ustalilo in doseglo pomembne rezultate.

Dvojezični italijansko-slovenski korpus

Centralni urad in SLORI sta doslej skupaj pregledala več kot 2000 strani obstoječih besedil, ki so nastala v različnih organih javne uprave na dvojezičnem območju FJK po letu 2005. Vsa besedila so bila lektorirana, terminološko pregledana in redigirana. Tako je

nastal dvojezični vzporedni italijansko-slovenski korpus, ki je bil prenesen tudi v digitalno okolje za programsko opremo SDL Trados. Program, ki ga je odkupil Centralni urad in so ga brezplačno dobile v uporabo vse občine in drugi organi javne uprave, omogoča prevajalcem sprotno in avtomatizirano brskanje po pomnilniku obstoječih prevodov.

Na podlagi tega gradiva in novih prevodov je poleg pomnilnika nastala tudi terminološka baza, prav tako dostopna vsem organom javne uprave, ki so pristopili k mreži. V tej bazi je trenutno več kot 2500 terminov oz. italijansko-slovenskih terminoloških parov: čim prevajalec v izvornem besedilu naleti na tak termin, mu program že sugerira ustrezen ustaljen prevod v ciljnim jeziku.

Ker je prevajanje strokovne terminologije s področja prava in

Centralni urad in SLORI sta doslej skupaj pregledala več kot 2000 strani obstoječih besedil, ki so nastala v različnih organih javne uprave na dvojezičnem območju FJK po letu 2005.

javne uprave pogosto težavno tudi zaradi razlik v ureditvi dveh ali več držav, sta Centralni urad in SLORI oblikovala dve delovni skupini, in sic ereno za področje upravnopravne terminologije, drugo pa za področje javnih financ in računovodstva v javnem sektorju. Skupini sestavljajo strokovnjaki z različnimi profili, njihova naloga pa je normiranje težjih terminoloških primerov.

Od leta 2018 do danes sta SLORI in Centralni urad skupaj izpeljala tudi tri izobraževalne programe, namenjene prevajalcem in drugemu administrativnemu osebju različnih organov javne uprave na dvojezičnem območju. Naslednji kratkoročen cilj je objava spletnega portala, kjer bodo na enem mestu zbrana in prosto dostopna orodja za italijansko-slovensko medjezično posredovanje oz. oblikovanje besedil v slovenskem jeziku. •

Srečanje slovenskih pravnikov v Italiji je potekalo preko zooma.

Tretje strokovno srečanje slovenskih pravnikov v Italiji

Priložnost za strokovno razpravo in povezovanje

“Strokovno srečanje slovenskih pravnikov v Italiji je dogodek, ki ga Slovenski raziskovalni inštitut namenja strokovnemu povezovanju odvetnikov, notarjev, sodnikov in drugih pravnih profilov iz vrst slovenske narodne skupnosti v Italiji pa tudi vseh tistih, ki nismo pravniki, se pa zanimamo za pravna vprašanja, ki so povezana z razvojnimi procesi naše skupnosti in širšega obmejnega območja.”

Stemi besedami je direktor SLORI-ja dr. **Devan Jagodic** uvodoma nagovoril približno 60 udeležencev strokovnega srečanja, ki so se 3. decembra zbrali v virtualnem prostoru aplikacije Zoom. Epidemija namreč ni preprečila tretje izvedbe tovrstnih zasedanj (prvo je pred štirimi leti potekalo v Gorici, drugo pred dvema letoma na Opčinah), ki nudijo priložnost za strokovno razpravo, izpopolnjevanje in utrjevanje poklicnih vezi. Srečanja potekajo pod okriljem programa Banka znanja, ki ga SLORI razvija z namenom povezovanja znanstvenega in strokovnega potenciala Slovencev v Italiji. S tem programom inštitut želi prispevati k večjemu vključevanju v manjšinski družbeni sistem zlasti tistih strokovnjakov, ki delujejo zunaj tega okolja, pretežno v drugih italijanskih deželah, Sloveniji ali tujini.

Enotno evropsko potrdilo o dedovanju

Tokratno strokovno srečanje je bilo posvečeno predstavitvi mlajše generacije pravnikov, ki sta jo zastopala odvetnica dr. **Tereza Pertot** in odvetnik **Ivan Jevnikar**. Tereza Pertot je odvetnica in raziskovalka na področju civilnega prava na Univerzi v Trstu. Udeležencem posveta je predstavila Enotno evropsko potrdilo o dedovanju (EPD), to je dokument, ki je evropskim

državljanom v pomoč v primeru dedovanja s čezmejnimi posledicami. Predavateljica je uvodoma izpostavila, da v Evropi obstajajo različni mehanizmi dokazovanja položaja dediča.

V nekaterih evropskih pravnih ureditvah je za ta namen predvideno potrdilo o dedovanju, medtem ko obstajajo v drugih pravnih ureditvah alternativni mehanizmi. Tuji organi domačih listin običajno ne priznavajo, zato oblikovanje enotnega EPD-ja, kakršnega uvaja Uredba (EU) št. 650/2012, ki ima enake pravne učinke v vseh državah članicah, državljanom pomaga pri izkazovanju v primeru dedovanja s čezmejnimi posledicami.

Škodna dejanja na čezmejnem območju

Sledilo je predavanje Ivana Jevnikarja, odvetnika in profesorja prava ter ekonomije na Državnem tehniškem zavodu Žige Zoisa v Trstu. Jevnikar je v svojem prispevku spregovoril o odškodnini za škodna dejanja na čezmejnem območju, s posebnim poudarkom na pristojni jurisdikciji in veljavni zakonodaji po evropskem pravu. Kot posledica tako imenovane komunitarizacije mednarodnega civilnega prava namreč danes tudi nepogodbene obveznosti večinoma ureja pravo EU.

Jevnikar je nazorno predstavil pravne vire, ki tvorijo integriran in

skladen sistem enotnih pravil, ki se uporabljajo v celotni EU z izjemo Danske. Na podlagi prvenstva prava EU se torej danes notranja italijanska načela mednarodnega civilnega prava uporabljajo le za primere (ali vidike), ki jih neposredno ne urejajo predpisi EU, in sicer pod pogojem, da ne ogrožajo celotnega učinkovanja slednjih.

Slovenščina v upravnem pravu

Program sta sklenili tolmački in prevajalki Centralnega urada za slovenski jezik Avtonomne dežele Furlanije Julijske krajine, **Fedra Paclich** in **Laura Sgubin**. Navzoče pravne sta seznanili s poslanstvom te službe, ki je bila ustanovljena leta 2018 v okviru deželne uprave, predstavili pa sta tudi nastalo gradivo, orodja in pripomočke za ustrezno rabo slovenščine na področju upravnega prava.

Predavateljici sta namreč prikazali nekaj konkretnih terminoloških rešitev, ki so jih na uradu normirali s pomočjo strokovnjakov z različnih področij in v okviru posebnih terminoloških delovnih skupin, v tesnem sodelovanju s SLORI-jem. Omenili sta, da ima urad sicer tudi druge pristojnosti, saj poleg terminološkega normiranja pravnega in upravnega besedišča nudi tolmaške in prevajalske storitve za potrebe deželne uprave ter jezikovno izobraževanje in svetovanje za lokalne uprave, ki so vključene v Mrežo za slovenski jezik v javni upravi FJK.

Razpravo je povezoval tržaški odvetnik **Mitja Ozbič**, ki je bil tudi idejni pobudnik in režiser vseh treh dosedanjih srečanj. Dogodek je bil v celoti posnet, vsa tri videopredavanja pa so za ogled na voljo na spletni strani www.slori.org. •

FJK - Delo deželnega Centralnega urada za slovenski jezik

Prevodi terminov vse lažji

Osma, posodobljena različica zvezka prinaša 100 strani prevodov najpogostejšega izrazja z različnih področij

TRST – Novo leto, nov zvezek: deželni Centralni urad za slovenski jezik je poskrbel za novo, posodobljeno različico Zvezka normiranih terminov, ki je že osma zapovrstjo. Gre za priročno jezikovno orodje, uporabno za vse, ki živijo v italijansko-slovenskem (ali slovensko-italijanskem) jezikovnem okolju, saj v pregledni obliki ponuja prevode terminov z različnih področij, od javnih financ in računovodstva pa vse do koronavirusa in zdravstva.

Osma različica zvezka, ki ga lahko natisnete ali pa uporabljate v digitalni obliki, je rezultat večmesečnega dela na korpusu dvojezičnih besedil

in normiranja terminov v okviru terminološke delovne skupine ter posvetovanja z zunanjim strokovnjakom. Zvezek trenutno šteje preko 100 strani in vsebuje približno 250 novih gesel, ponuja pa nove termine pod čisto vsakim razdelkom. Centralni urad za slovenski jezik je terminološko obogatil razdelke šolstva in gospodarstva, e-uprave, prevozov, zdravstva in sociale, temeljito so raziskali področje registra prebivalcev in izrazje v povezanih aktih in obrazcih.

Za obravnavo spornejših in zahtevnejših terminoloških vprašanj je urad ustanovil terminološko delovno

skupino, pri kateri sodelujejo strokovnjaki s področja upravnega prava, terminologije in jezikoslovja z obeh strani meje. Delovne skupine koordinira Slovenski raziskovalni inštitut v Trstu – SLORI. Urad poleg tega sodeluje s slovenskim strokovnjakom za upravno upravo, s katerim se sestaja v obliki rednih terminoloških posvetovanj.

Za nekatere termine, ki so bili že prisotni v prejšnji različici zvezka, so po dodatni preučitvi sprejeli nove rešitve oziroma prevedke, zato priporočajo uporabo posodobljene različice Zvezka normiranih terminov, ki je na voljo na povezavi <https://bit.ly/2Xdj4Pd>.

Priprava strokovnih referatov, ki jo je Deželni svet FJK tudi v tretje zaupal Slovenskemu raziskovalnemu inštitutu, že intenzivno poteka

Deželna konferenca o zaščiti slovenske jezikovne manjšine

Deželni zakon št. 26 iz leta 2007, tako imenovani zaščitni zakon, deželni svet Furlanije - Julijske krajine (FJK) obvezuje, da v vsakem petletnem mandatu (najmanj enkrat) skliče deželno konferenco o zaščiti slovenske jezikovne manjšine. Konferenca je namenjena preverjanju izvajanja določil in ukrepov, ki jih odreja omenjeni zakon, iz razprave pa se izluščijo tudi predlogi in strateške usmeritve, ki naj jih deželna uprava upošteva v okviru svoje razvojne politike za slovensko skupnost na območju v njihovi pristojnosti.

Na konferenco so vabljeni vsi deželni svetniki in člani deželnega odbora, vsi člani poglavitnih institucionalnih teles za slovensko skupnost (deželne posvetovalne komisije, paritetnega odbora in skupščine predstavnikov slovenske manjšine, izvoljenih v organe javne uprave) in predstavniki slovenskih organizacij ter društev, vpisanih v poseben register, kot to predvideva deželni zaščitni zakon. Do danes je bila konferenca sklicana dvakrat, in sicer leta 2012 in 2017, trenutno pa je v pripravi tretja tovrstna konferenca, ki bo predvidoma potekala v jesenskem času, čeprav datum še ni uradno določen.

Od izvajanja zakona do vidne dvojezičnosti

Tretja deželna konferenca o zaščiti slovenske jezikovne manjšine je bila predvidena že za jesen leta 2020, a so jo organizatorji morali preložiti zaradi izrednih razmer, povezanih s širjenjem novega koronavirusa. Koordinacijski odbor konference, ki mu po nalogu Kabineta predsednika Deželnega sveta FJK predseduje slovenski deželni svetnik **Igor Gabrovec**, se je kljub vsemu v preteklih mesecih nekajkrat sestal in določil dnevni red konference, vključno s temami predvidenih referatov. Teh bo kar pet, njihovo strokovno pri-

Druga deželna konferenca iz leta 2017 (arhivski posnetek)

pravo pa je Deželni svet tudi tokrat zaupal Slovenskemu raziskovalnemu inštitutu (SLORI), ki je to nalogo uspešno že opravil na dveh, doslej organiziranih konferencah. Priprava referatov je trenutno v polnem teku; zanjo je zadolžena ekipa Slorijevih raziskovalcev in raziskovalcev, ki jo koordinira direktor inštituta **Devan Jagodic**.

Temo prvih dveh predvidenih referatov določa že sam Deželni zakon št. 26/2007. Raziskovalka **Adriana Janežič** bo zato v uvodnem referatu tudi tokrat povzela izvajanje določil in ukrepov iz tega zakona, pri čemer bo izpostavila dosežene rezultate pa tudi morebitne težave

in pomanjkljivosti. Drugi referat mora biti v skladu z zakonom posvečen analizi izvajanja ukrepov v korist rezijansčine ter narečnih različic Nadiških dolin ter Terske in Kanalske doline. Pripravlja ga **Maja Mezgec**, ki bo raziskovalno poglobila predvsem vprašanje učenja slovenščine v vrtcih in šolah Kanalske doline. V tretjem referatu bo **Zaira Vidau** preverjala stopnjo izvajanja določil, predvidenih po 10. členu Zakona št. 38/2001, in se nanašajo na vidno dvojezičnost. Ta določila predvidevajo rabo slovenščine ob italijanščini pri toponimih, na cestnih oznakah in drugih javnih napisih. Trenutno poteka intenzivno

terensko delo, pri katerem sodeluje širša ekipa lokalnih sodelavcev iz tržaške, goriške in videmske pokrajine.

Podlaga za model jezikovne politike za Slovence v Italiji

Zadnja dva referata bosta nastala v tesnem sodelovanju s Centralnim uradom za slovenski jezik FJK, ki je že več let zvest strokovni partner inštituta. Četrti prispevek bo namenjen prav analizi doseženih rezultatov omenjenega urada, ki je začel delovati takoj po izvedbi druge deželne konference leta 2017, tudi na osnovi tam predstavljenih razvojnih smernic. Referat, ki ga pripravlja **Matejka Grgič** v sodelovanju s **Fedro Paclich**, bo ocenil trenutno delovanje, izpostavil pozitivne in kritične točke ter postavil temelje za načrtovanje dela v prihodnje.

Peti in zadnji referat bo obravnaval še vprašanje deželne jezikovne politike za slovenščino v širšem smislu. Referat, ki ga pripravljajo **Sara Brezigar**, **Matejka Grgič** in **Devan Jagodic** v sodelovanju z **Lauro Sgubin**, bo namreč izhajal iz analize dobrih praks v drugih večjezičnih okoljih, na podlagi zbranih podatkov pa bodo raziskovalci izdelali predlog modela jezikovne politike za Slovence v Italiji, s posebno pozornostjo do položaja rabe slovenskega jezika v javni upravi. •

Med inovativnimi jezikovnimi orodji spletišča tudi terminološki slovar, slogovni priročnik in jezikovni svetovalec Loris

Jezik na klik - nov spletni pripomoček

Jezik je (predvsem) orodje, s katerim se sporazumevamo. Šele takrat, ko nam kot orodje učinkovito služi, lahko postane tudi identitetni simbol.

Če želimo torej spodbujati rast in razvoj skupnosti, ki se identificirajo (tudi) z jezikom kot kulturno entiteto, moramo najprej poskrbeti, da bo jezik "funkcioniral" na ravni vsakdanje komunikacije.

Sporazumevanje v okolju, kjer je dani jezik manjšinski, je kompleksnejše kot sporazumevanje v okolju, kjer je isti jezik večinski. Tisti, ki se z jeziki poklicno ukvarjajo, na primer prevajalke, tolmačke, učiteljice, novinarke in lektorice, vedo povedati, da je raba jezika v javnosti, predvsem v bolj formalnih okoliščinah, še zahtevnejša. In takrat, ko prevajamo ali povzemamo raznovrstna pravna besedila, na primer zakone, odločbe, sklepe, uredbe in podobne tekste, imajo zato tudi usposobljeni uporabniki pogosto težave.

Življenje pa se takoj obrne in pokaže svojo sončno plat, če si znamo pomagati - in če imamo vedno pri roki (kar danes v glavnem pomeni: na telefonu) zanesljive vire informacij o jezikovni rabi. Takih virov je za slovenski jezik kar nekaj: med njimi je verjetno najbolj poznan portal www.fran.si, kdor pa

potrebuje podatke o dejanski sodobni rabi, najraje brska po virih CJVT (<https://viri.cjvt.si/slv/>). Žal pa nobeden od omenjenih virov ni izrecno namenjen poklicnim uporabnikom in uporabnicam slovenskega jezika v Italiji, kar pomeni, da se pisci, ki se morajo spopasti s prevodi italijanske terminologije in jo umestiti v slovenska besedila, namenjena javni rabi, pogosto znajdejo v težavah.

S problemom so dobro seznanjeni praktiki in raziskovalci. Prav zato sta Centralni urad za slovenski jezik Avtonomne dežele Furlanije - Julijske krajine in SLORI - Slovenski raziskovalni inštitut strnila vrste in se odločila, da vse uporabne vire (obstoječe in nove; lokalne, splošne slovenske in evropske) združita na eni sami platformi. Namen projekta je nuditi čim hitrejši in čim preprostejši dostopanju do relevantnih informacij o jezikovni rabi - zato se bo nova stran imenovala Jezik na klik.

Na enem mestu bodo objavljena nova spletna jezikovna orodja, ki nastajajo v tesnem sodelovanju med zgoraj navedenima institucijama, tj. terminološki slovar, slo-

govni priročnik in jezikovni svetovalec Loris, spletišče pa bo nudilo dostop tudi do predlog obrazcev, terminoloških seznamov in drugega gradiva, hiperpovezav do obstoječih jezikovnih virov in priročnikov ter drugih koristnih povezav. Jezik na klik se torej predstavlja kot dinamično, aktualno in stalno posodobljeno orodje za pisanje in prevajanje besedil, ki črpa iz najnovejših podatkovnih baz in se nenehno dopolnjuje.

Terminološki slovar prinaša nabor vseh terminov predvsem s področja javne uprave, ki jih je doslej normiral Centralni urad v sodelovanju s terminološkimi strokovnimi skupinami, ki jih koordinira SLORI. Gre za zbir skoraj 3000 kočljivih, a pogostih terminov, od "accertamento esecutivo" do "zonizzazione". Slovar bo omogočal hitro, preprosto in zanesljivo iskanje.

Slogovni priročnik je pripravil Centralni urad, da bi odgovoril na številna (slogovna, a tudi pravopisna in slovnična) vprašanja, ki se pojavljajo ob pisanju slovenskih besedil. Priročnik združuje avtorske nasvete, veliko uporabnih primerov in sklice na druge vire. Do-

stopen bo v formatu interaktivnega spletnega PDF-ja.

O jezikovnem svetovalcu Lorisu, ki šele nastaja, smo poročali v prejšnji številki te priloge. Ob predstavitvi spletišča ne bo še deloval - k uporabnikom in uporabnicam bo prišel predvidoma septembra letos.

V razdelku Obrazci in gradivo bodo objavljene predloge različnih besedil in obrazcev (npr. nadomestnih izjav, odredb, vlog itd.), zapisniki terminoloških delovnih skupin, prevodi, organigrami in prosto prenosljive podatkovne baze. Teh bodo najbolj veseli prevajalci in prevajalke, ki uporabljajo programe za računalniško podprto prevajanje - terminološka baza in pomnilnik prevodov omogočata namreč hitrejši, doslednejši in učinkovitejši prevajanje še tako kompleksnih besedil.

Vsi navedeni jezikovni pripomočki bodo končno na voljo na enem samem mestu, na en klik!

Spletišče bo predstavljeno javnosti v četrtek, 17. junija ob 11.30 na aplikaciji Zoom. Od tega dne bo na voljo tudi vsem uporabnikom in uporabnicam. •

FJK - Prihodnjega 12. in 19. novembra v Trstu

Kako je z zaščito?

Napovedali tretjo deželno konferenco o varstvu slovenske jezikovne manjšine

FJK - 12. in 19. novembra tretja deželna konferenca o varstvu slovenske manjšine

Fotografija stanja zaščite, po analizi konkretni ukrepi

TRST – Ne le običajna obveznost, ki jo predvideva zakonodaja, ampak preverjanje stanja oz. tega, kaj je v redu in kje se stvari zatikajo, da se potem ugotovijo primerni ukrepi in se odprta vprašanja tudi konkretno rešujejo. To po prepričanju sogovornikov želi biti tretja deželna konferenca o varstvu slovenske jezikovne manjšine, ki bo prihodnjega 12. in 19. novembra (vsakič z začetkom ob 14.30) potekala na sedežu deželnega sveta Furlanije - Julijske krajine v Trstu in na kateri bodo obravnavali izvajanje deželnih in državnih zaščitnih določil v FJK, vidno dvojezičnost, vprašanje rezijansčine in večjezičnega šolanja ter delovanje Centralnega urada za slovenski jezik in koncept deželne jezikovne politike za slovensčino.

Konferenco, ki ji bo mogoče slediti bodisi v živo (za to bosta potrebna predhodna prijava in covidno potrdilo) kot po videokonferenci oz. spletu, so predstavili včeraj v prostorih deželnega sveta FJK v Trstu. Koordinator, podpredsednik deželnega sveta Igor Gabrovec (organizacija konference je v pristojnosti deželnega parlamenta), je med drugim dejal, da je cilj izhajati iz zaključkov zadnje konference, ki je potekala leta 2017, pri čemer je opozoril, da je marsikaj ostalo neuresničeno. Na tokratni konferenci bo vsebino petih poročil obravnavalo pet delovnih skupin, glede katerih je Gabrovec izrazil upanje, da bodo delovale tudi po zaključku konference, da spodbujajo k izvajanju ciljev.

Deželni odbornik Pierpaolo Roberti, pristojen tudi za manjšine, je opozoril, da so oz. bodo v zelo kratkem času potekale kar tri manjšinske konference: poleg tiste o Slovencih, ki bo prihodnji teden, je pred nedavnim v Plodnu oz. Sappadi prvič potekala konferenca o nemški skupnosti, danes pa bo potekala deželna konferenca o furlanščini. Gre za zelo pomembna srečanja, saj so manjšinski jeziki za deželno upravo strateškega pomena ne samo zaradi moralne dolžnosti zagotoviti dostojanstvo in razvoj omenjenim jezikom, ampak tudi zato, ker predstavljajo eno

Deželna konferenca o varstvu slovenske manjšine naj ne bo le izpolnjevanje zakonske obveznosti, ampak preverjanje stanja, da se ugotovijo primerni ukrepi za reševanje odprtih vprašanj, je bilo med drugim rečeno na včerajšnji predstavitvi

FOTODAMJEN

od tistih značilnosti, zaradi katerih se FJK razlikuje od ostalih italijanskih dežel in uživa posebno avtonomijo. Od konference Roberti pričakuje jasne smernice glede ukrepanja za odpravo napak oz. pomanjkljivosti.

Spored in vsebino deželne konference je orisal direktor Slovenskega raziskovalnega inštituta Devan Jagodič.

Na prvem srečanju 12. novembra bodo udeleženci prislunili poročilom o stanju na petih področjih: Adriana Janežič bo podala poročilo o izvajanju določil deželnega zaščitnega zakona št. 26 iz leta 2007, pri čemer bo govor tudi o zaščiti rezijansčine in jezikovnih različic v videmski pokrajini ter o vprašanju zastave slovenske narodne skupnosti. Maja Mezgec bo podala poročilo o večjezičnem šolanju v Kanalski dolini, Zaira Vidau pa o vidni dvojezičnosti oz. izvajanju določb iz 10. člena državnega zaščitnega zakona št. 38 iz leta

2001: tu je bila opravljena analiza o položaju in vseh 32 občinah, kjer veljajo zaščitna določila, posnetih je bilo kar 4500 fotografij, poleg tega so ugotovili tudi najbolj vestne občine in senčne plati ter poskrbeli za digitalno mapo. V nadaljevanju bosta Matejka Grgič in Fedra Paclich poročali o delovanju Centralnega urada za slovenski jezik,

Devan Jagodič, Sara Brezigar in Matejka Grgič pa o konceptu deželne jezikovne politike za slovensčino. Referati v slovensčini in italijanščini naj bi bili že od danes na voljo na spletni strani Dezele.

O poročilih bodo potem razpravljale delovne skupine, ki bodo v drugem delu konference, 19. novembra, posredovale svoje zaključke, ki naj bi jih potem objavili v začetku prihodnjega leta. Skupine, ki naj bi stele okoli deset članov vsaka in v katerih naj bi sodelovali tudi poročevalci o posameznih področjih, bodo vodili Marco Jarc in Ta-

mara Blažina (ocena izvajanja deželne zaščitne zakonodaje), Igor Jelen in Živa Gruden (zaščita rezijansčine in večjezični pouk v Kanalski dolini), Jakob Leopoli in Livio Semolič (vidna dvojezičnost) ter Fulvia Premolin in Martin Lissiač (delovanje Centralnega urada za slovenski jezik in koncept deželne jezikovne politike).

Pomen tretje deželne konference sta poudarila tudi predsednika krovnih organizacij Ksenija Dobrila (Slovenska kulturno-gospodarska zveza) in Walter Bandelj (Svet slovenskih organizacij). Prva je med drugim izpostavila, da bo konferenca predstavljala trenutek soočanja, pri čemer bo imela deželna uprava v tekočem mandatu še dovolj časa, da uresniči zaključke oz. predloge, pri čemer so obravnavana področja ključnega pomena. Po mnenju Bandlja pa bo morala konferenca predstaviti sliko opravljenega dela in pomanjkljivosti ter svetovati spremembe oz. drugačne smernice reševanja odprtih vprašanj. Pri tem bodo morali skupaj sodelovati politika, krajevne uprave oz. ustanove in civilna družba.

Ivan Zerjal

FJK - Dežela porazdelila prispevke za leta 2022, 2023 in 2024 na podlagi razpisa

Pol milijona evrov za rabo slovenščine v javni upravi

TRST – Prevajanje kompleksnih besedil, animacija, promocija jezikovnega bogastva, informacije o javnih prevozih, jezikovno okence: to in še marsikaj ponujajo projekti 17 krajevnih uprav in ustanov v Furlaniji - Julijski krajini, katerim je Dežela dodelila skupno 500.000 evrov za spodbujanje rabe slovenskega jezika v javni upravi v okviru razpisa za leta 2022, 2023 in 2024, ki so ga pred časom pripravili v Centralnem uradu za slovenski jezik.

Posamezni zneski, ki jih bodo prejeli občinske uprave, prevozna, komunalna in zdravstvena podjetja, lokalne akcijske skupine, gorske skupnosti in kulturni konzorciji, gredo od 10.700 do 40.000 evrov, podelili pa jih bodo na podlagi 8. člena državnega zaščitnega zakona št. 38/2001 in 19. člena deželnega zaščitnega zakona št. 26/2007 o rabi slovenščine v javni upravi in zadevnih državnih prispevkih. Po 40.000 evrov so dodelili trem proslcem – komunalnemu podjetju A&T 2000, Lokalni akcijski skupini (LAS) Kras in Tržiškemu kulturnemu konzorciju: prvo bo izvedlo projekt V dolini vetra, druga je pripravila projekt animacije, tretji pa projekt o slovenskem jezikovnem okencu. 31.300 evrov pa je šlo podjetju Isoncina Ambiente za zaščito jezikovnih manjšin na področju ravnanja z odpadki.

Sledi vrsta projektov, vsakemu od katerih so dodelili po 30.000 evrov pri-

Za rabo slovenščine bo denar prejelo tudi zdravstveno podjetje Asugi *FOTODAMJ@N*

spevka: Občina Tržič bo razvijala integriran projekt, Občina Milje načrtuje dvojezično socialo, Občina Sovodnje pa promocijo jezikovne dediščine goriškega Krasa s skrbjo za ledinska imena in izdajo publikacij. Tržaško-goriško zdravstveno podjetje Asugi bo izpeljalo projekt o rabi slovenskega jezika za prevajanje, Trgovinska zbornica za Julijsko krajino pa bo skrbela za slovensko različico biltena Julijska krajina gospodarstvo. Po 30.000 evrov bosta prejeli tudi prevozniki podjetji TPL FVG in APT: v prvem primeru bo šlo za prevajanje do-

kumentov, programske opreme in digitalnih sistemov ter oblikovanje slovenske različice spletne strani podjetja, v drugem pa za nudenje institucionalnih informacij ter informacij o storitvah in promocijo v slovenskem jeziku. S 30.000 evri pa bo Občina Trst razvijala projekt Kultura govori slovensko.

Dalje so Občini Tržič dodelili 27.000 evrov za publikacije v slovenskem jeziku, podjetju Trieste Trasporti 21.000 evrov za načrtovanje, prevajanje, tiskanje in širjenje skupaj s Primorskim dnevnikom knjižic v slovenskem jeziku z urniki

in drugimi informacijami o storitvah javnega prevoza na Tržaškem. 19.000 evrov bo šlo Občini Zagraj za projekt Kraški mikrokozmosi, 10.700 evrov pa deželnemu zavodu za slepe osebe Rittmeyer v Trstu za jezikovno vključevanje in dostopnost. Na koncu je tu še 31.000 evrov, ki so jih dodelili Gorski skupnosti za Železno in Kanalsko dolino za delovanje okenca za slovenski jezik v Beneški palači v Naborjetu.

Nekateri proslci pa prispevka ne bodo dobili, čeprav so bile njihove vloge dopustne, vendar jih ni mogoče financirati, ker bi drugače preseglji predvideno razpoložljivo vsoto 500.000 evrov. Tako je izostal 24.000 evrov vreden projekt Občine Dolina o kakovostnih slovenskih besedilih, dalje projekt goriške občine Gorica sporoča (30.000 evrov), projekt Občine Devin - Nabrežina o rabi slovenščine v občini (30.000 evrov), projekt Občine Ronke o popolni dvojezičnosti v odnosih med javno upravo in občanom (30.000 evrov) in projekt Občine Sovodnja v Benečiji o nudenju in namestitvi ekranov z informacijami v italijanščini in slovenščini ter o dvojezičnem informativnem gradivu (20.000 evrov). Štiri projekte pa so zavrnili: trije se nanašajo na uresničevanje cestne in institucionalne dvojezične signalizacije v občinah Naborjet - Ovcja vas, Zgonik in Dreka, Občina Repentabor pa je poslala nepopolno dokumentacijo. (fz)

Primorski dnevnik, 15. maj 2012

FJK - Sporazum med Deželno in Obalno samoupravno skupnostjo

Prevajanje terminologije

Tudi italijanska skupnost v Sloveniji se zanima za delo Centralnega urada za slovenski jezik

VIDEM – Potem ko je podobno storila z Univerzo v Trstu, je deželna vlada Furlanije - Julijske krajine na predlog odbornika Pierpaola Robertija, ki je pristojen tudi za odnose z manjšinskimi skupnostmi, sprejela tudi končni osnutek sporazuma z Obalno samoupravno skupnostjo italijanske narodnosti v Sloveniji, ki predvideva sodelovanje na institucionalnem in administrativnem področju s ciljem standardizacije in normiranja pra-

vno-administrativne terminologije v slovenskem in italijanskem jeziku.

Tudi v tem primeru bo protagonist Centralni urad za slovenski jezik pri Deželi FJK, za katerega delo se zanima Obalna samoupravna skupnost, zlasti kar zadeva delovne procese in delovanje mreže za slovenski jezik. Problematike v zvezi s prevajanjem administrativnih in pravnih besedil, s katerimi se morajo soočiti tako javne uprave v FJK kot obalne občine v Sloveniji (Ankaran, Koper, Izola in Piran) so namreč zelo podobne, meni Roberti.

Osnutek sporazuma predvideva medsebojno sodelovanje funkcionarjev Dežele FJK in Obalne samoupravne skup-

nosti, izmenjavo dobrih praks na področju prevajanja pravno-administrativnih terminov in izboljšanja odnosov med javno upravo in občani, delitev rezultatov (terminoloških podatkovnih baz, glosarjev, priročnikov, delovnih metodologij) in medsebojno sodelovanje osebja pri seminarjih in tečajih usposabljanja za prevajanje ter pri etnografskih tečajih slovensčine za govorce tega jezika.

O načrtovanih pobudah bodo obveščali tako slovensko veleposlaništvo v Rimu kot italijansko v poslaništvo v Ljubljani; možno bo tudi prirediti posvete in predavanja. Sporazum, ki ne bo bremenil deželnega proračuna, bo veljal štiri leta in ga bo mogoče obnavljati vsako leto.

PRIMORSKI DNEVNIK, KI GA
IMATE V ROKAH, SMO ODDALI
V TISKARNO SINOČI OB 22:19.

Sveže novice dobiti na www.primorski.eu

TRST - Dežela in univerza ponujata nov podiplomski tečaj za slovenski in italijanski jezik

Formirali bodo nove kadre, prevajalce pravnih besedil

Dežela Furlanija - Julijska krajina je včeraj s svojim Centralnim uradom za slovenski jezik predstavila nov podiplomski tečaj prevajanja pravnih besedil iz italijanščine v slovenščino in obratno, ki ga ponuja v sodelovanju s tržaško univerzo.

»Zamiselnost je nastala na podlagi štiriletnje izkušnje Centralnega urada, ki se večkrat sooča s pomanjkanjem visoko kvalificiranih kadrov za prevajalske službe. Vrzeli želimo zaposliti in ustvariti primerne kadre za institucije, ki se ukvarjajo s prevajanjem in obravnavo pravnih besedil,« je o tečaju za Primorski dnevnik povedala Fedra Pačlich, ki je zaposlena pri omenjenem uradu, ta je pristojen za vodenje in usklajevanje aktivnosti s področja rabe slovenščine v javni upravi.

»Ciljamo na poenotenje terminologije, ki zadeva javno upravo na celotnem obmejnem prostoru,« je na predstavitvi dejal član deželne vlade Pierpaolo Roberti. Spomnil je, da je sodelovanje z univerzo steklo takoj po ustanovitvi centralnega urada z organizacijo posvetov in kongresov. »Po dveh letih smo začeli razmišljati o tečaju, s katerim želimo ustvariti preferencialno pot do zaposlitve v javnih institucijah, kjer sta raba slovenskega jezika in prevajanje tehničnih besedil del vsakdana,« je še napovedal.

Navdušen nad novo ponudbo je rektor tržaške univerze Roberto Di Lenarda, ki je poudaril kakovost izobraževalnega programa in se Deželi FJK zahvalil za vložen finančni prispevek 50 tisoč evrov. Slednji bo kandidatom omogočil skoraj brezplačno devetmesečno izpopolnjevanje.

Tečaj je torej namenjen vsem, ki so dokončali triletni univerzitetni študij in opravljajo naloge s področja prevajanja ter oblikovanja pravnih besedil v italijanščini in slovenščini oz. vsem, ki so vključeni v pogovore s pravnimi vsebinami in želijo utrditi prevajalske kompetence ter kompetence oblikovanja pravnih besedil. »Ciljna skupina sicer že obstaja. Naslavljamo pobudo tudi na tiste ljudi, ki so že zaposleni in se želijo izpopolniti na pravnem in jezikovnem področju, na stalno zaposlene v institucijah, prevajalce, novinarje in uradnike. Zelo koristno bo izpopolnjevanje za prevajalce obmejnih občin in zaposlene v jezikovnih okencih,« je še dejala Fedra Pačlich.

Vodja Centralnega urada Erika Hrovatin pa je pojasnila, da se v Furlaniji - Julijski krajini vsako leto pojavi potreba po zaposlitvi okrog 25 strokovno usposobljenih prevajalcev oz. ljudi, ki se na delovnem mestu ukvarjajo s pravno terminologijo in besedili, povezanimi z javno upravo v slovenščini in italijanščini: »Nastaja tako potreba po delovnem profilu, ki ima dvojno naravo, to je jezikoslovec z znanjem na področju prava. S Paritetnim odborom za vprašanja slovenske manjšine smo tako pred leti začeli snovati tečaj, ki ga danes predstavljamo.«

Tečaj je strukturiran tako, da se ga lahko brez večjih težav udeležijo tudi osebe, ki so že zaposlene. Začel se bo v drugi polovici oktobra, končal pa junija 2023. Trajal bo 1225 ur, od katerih bo 250 potekalo v živo. Prisotnost na 70 odstotkov ur predavanj je obvezna. Pred začetkom tečaja bo komisija z razgovorom in preverjanjem znanja slovenskega ter italijanskega jezika izbrala kandidate. Sprejeli jih bodo največ dvajset in jih nato

spremljali do zaključnega izpita, to je prevoda pravnega besedila iz slovenščine v italijanščino in obratno.

Prijave na razgovor sprejemajo do 8. septembra. Razpis in navodila so na voljo na spletni strani tržaške univerze www.units.it. Vpisnini v višini 50 evrov bodo morali izbrani kandidati dodati še univerzitetno takso, ki znaša okrog 15 evrov.

»Nova ponudba ima tri glavne cilje,« je pristavil Gian Paolo Dolso, direktor Oddelka za pravo in prevajalstvo tržaške univerze, »ustvariti kompetence na prevajalskem, jezikoslovnem in pravnem področju. Intenzivni tečaj bo povezoval institucije na celotnem deželnem območju.«

Valentina Sancin

Erika Hrovatin, Pierpaolo Roberti, Roberto Di Lenarda in Gian Paolo Dolso FOTODAM/J@n

Jezikovno sodelovanje z Italijani na Koprskem

»Do danes je sodelovanje bilo neuradno, a kljub temu učinkovito. Od danes dalje pa bo tudi uradno,« je včeraj povedal deželni odbornik Pierpaolo Roberti ob slovesnem podpisu memoranduma o soglasju med Deželo Furlanija - Julijsko krajino in Obalno samoupravno skupnostjo italijanske narodnosti (Comunità autogestita costiera della nazionalità italiana) s sedežem v Kopru. Predsednik skupnosti Alberto Scheriani, ki je z Robertijem podpisal memorandum, je navdušeno

sprejel sodelovanje z Deželo, »saj je priznavanje in zaščita italijanskega jezika v Sloveniji, tako kot slovenskega v Italiji, za nas zelo pomembno. S pomočjo poslanca Feliceja Žiže smo v Kopru pred kratkim odprli urad za dvojezičnost, ki že sodeluje z uradi v FJK.« Uradno priznavanje sodelovanja, ki je že zdavnaj steklo, bo po mnenju tajnika skupnosti Andree Bartoleja privedlo do boljše usklajevanja dela in sodelovanja s Centralnim uradom za slovenski jezik pri Deželi FJK. (val)

SLOVENIJA - Analiza odziva podlaga za večjo učinkovitost

»Požar na Krasu nas je na grob način prebudil v neko novo realnost«

LJUBLJANA – Slovenski gasilci in drugi reševalci so s pomočjo kolegov iz tujine ukrotili največji gozdni požar v zgodovini samostojne Slovenije. V dveh tednih se je z ognjem spopadalo več tisoč gasilcev, vojakov in sekačev, iz zraka so zublje krotili helikopterji in letala. Pomoč je priletela iz različnih evropskih držav.

Obsežen gozdni požar na Krasu je pomenil eno največjih kriz, s katerimi se je Slovenija kadarkoli soočila. Predhodna priprava na tak dogodek, koordinacija tolikšnega števila akterjev na terenu za časa trajanja krize in analiza rezultatov, ko je kriza mimo: to so tri sestavine upravljanja in vodenja v krizi, kakršna je bila ognjena stihija na Krasu. Krizno upravljanje in vodenje je strokovno področje in predmet raziskovanja v akademskem okolju, tudi na Fakulteti za družbene vede Univerze v Ljubljani, kjer se s tem poljem ukvarja dr. Marjan Malešič, raziskovalec in predavatelj na Katedri za obramboslovje.

PRETEKLI POŽARI SO IMELI PODOBNE ZNAČILNOSTI

»V zadnjih dveh desetletjih so območje Krasa prizadeli štirje veliki požari. Pred aktualnim požarom so bile leta 2003, 2006 in 2013 na udaru občine Komen, Miren - Kostanjevica in Mestna občina Nova Gorica. Požari niso bili tako obsežni kot sedanjí, so pa imeli podobne značilnosti,« je razložil sogovornik in dodal, da so ti dogodki prinesli določene izkušnje, na podlagi katerih je bilo sprejetih več ukrepov. Med njimi je bilo sprejetje Državnega načrta zaščite in reševanja ob velikem požaru v naravnem okolju (po požaru leta 2003) ter uvedba sistema vodenja odziva na nesrečo, imenovanega Intervencijsko-poveljniški sistem v gasilski organizaciji, in sicer tik pred požarom leta 2006. V času intervencije je bil sistem že uporabljen, kasneje pa je na tem področju potekalo še intenzivnejše usposabljanje gasilskih poveljnikov ter posledično štabno vodenje intervencije. Poleg gasilcev so pri vodenju odziva sodelovali predstavniki vseh služb, ki so bile vključene v intervencijo, kar je ob požaru leta 2013 izboljšalo koordiniranost njihovega delovanja. Ob takratnih intervencijah pa se je izkazalo, da je bila vloga civilne zaščite, predvsem poveljnikov in njihovih namestnikov pri vodenju in koordiniranju na prizadetem območju premo vidna.

»V Sloveniji so v času pred požarom potekale priprave na velik požar v naravnem okolju. Pristojni so se pripravljali tudi na vodenje odziva na tak požar,« je dejal profesor na Katedri za obrambo-

slovje, ki je opazil, da je požar gasilce in druge, ki so se nanj odzvali, presenetil s svojo močjo in obsegom, k čemur so prav gotovo pripomogli dolgotrajna suša, visoke temperature, močan veter, ki je spreminjal smer in posledično veliki preskoki isker, kar je kljub intenzivnemu gašenju povzročalo vedno nove požare. Akterji vodenja odziva na požar so na določenih časovnih točkah z optimizmom gledali na razvoj dogodkov, čez nekaj ur pa so se razmere ponovno poslabšale.

Kljub obsežnosti požarišča in velikemu številu gasilcev, ki so krotili ognjene zublje, so bili na Krasu kos koordinaciji protipožarnih sil: »Požarišče je bilo razdeljeno na več sektorjev, vsak od njih je imel vodjo intervencije.« Vodja celotne intervencije na Krasu pa je bil Simon Vendramin, poveljnik novogoriške poklicne gasilske enote. Če je Vendramin s kolegi poveljeval gasilskim ekipam, pa je za koordinacijo ekip med intervencijo v skladu z Zakonom o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami skrbel Ervin Čurlič, poveljnik Civilne zaščite za Severno Primorsko.

DRUŽBENA OMREŽJA IMAJO VSE VEČJO VLOGO

»Kakovost komuniciranja je temelj uspešnega odziva na krizo,« je mnenja sogovornik, ki v tradicionalnih medijih vidi vlogo prenašalca opozoril predstavnika oblasti lokalnemu prebivalstvu o nevarnosti in posrednika napotkov za ravnanje. Hkrati mediji med potekom krize poročajo o sprejetih ukrepih, kot je lahko evakuacija, ter javnost obveščajo o razvoju dogajanja. »Medijska poročila z območja nesreče psihološko povežejo prizadeto skupnost s širšim, "normalnim" okoljem, javnost pa naredijo bolj socialno in spodbujajo njeno solidarnost s prizadetimi ljudmi,« je še dodal Malešič.

Izpopolnjevanje v prevajanju pravnih besedil

TRST – V četrtek, 25. avgusta, ob 17. uri bodo v veliki dvorani Narodnega doma v Ulici Filzi v Trstu predstavili študijske predmete in navodila za prijavo na podiplomsko izpopolnjevanje programa prevajanja pravnih besedil iz italijanščine v slovenščino in obratno. Program organizira Oddelek za pravne in jezikov-

V štabu pri Kostanjevici na Krasu, kjer so koordinirali gašenje požarov

FOTODAMJ@N

Vse večjo vlogo pa imajo po njegovem mnenju tudi družbena omrežja, saj se klasično komuniciranje »od zgoraj navzdol« vse bolj dopolnjuje z modelom »od spodaj navzgor«. Kot je razložil, lahko lokalni prebivalci, ki so najbližje nesreči, še posebej v začetni fazi, preko družbenih omrežij zelo hitro posredujejo pomembne informacije, ki so tudi podlaga za ukrepanje ljudi ter sil za zaščito in reševanje.

SOLIDARNI DOMA IN V TUJINI

Dejstvo, da so na Kras kljub večjemu številu hkratnih požarov v Sredozemlju priletela letala in helikopterji iz več evropskih držav, je po Malešičevem mnenju dokaz, da »evropska solidarnost deluje«. Kot je razložil, je Slovenija 20. julija za pomoč zaprosila Mehanizem EU za civilno zaščito, katerega članica je tudi sama in jo prejela. Najprej so gasilcem na Krasu priskočili na pomoč trije helikopterji iz Hrvaške, Slovaške in Avstrije ter letalo kanader iz rezervnih sil EU, ki je locirano na Hrvaškem, od koder je na pomoč prišla tudi enota za gašenje gozdnih požarov. Kasneje so se pridružila še letala in helikopterji iz drugih držav (Italije, Romunije, Srbije in Madžarske).

Evropska unija pa je usmerila tudi delovanje satelitskega sistema Copernicus, ki je zagotovil posnetke in podatke za izdelavo karte za oceno razsežnosti požara na Krasu. Evropsko unijo bo Slovenija zaprosila tudi za finančno pomoč: »Črpanje pomoči iz Solidarnostnega sklada

slovne študije, tolmačenje in prevajanje Univerze v Trstu v sodelovanju z Deželo Furlanijo - Julijsko krajino oz. Centralnim uradom za slovenski jezik. Cilj je usposabljanje novih kadrov za prevajanje pravnih besedil ter poenotenje terminologije, ki zadeva javno upravo v celotnem obsejnim prostoru. Na tečaj, ki bo potekal od oktobra letos do junija prihodnjega leta, se je mogoče prijaviti do 8. septembra, besedilo razpisa in navodila so na voljo tudi na spletni strani www.units.it. Predstavitev je namenjena vsem zainteresiranim.

EU je možno, ko škoda zaradi nesreče doseže najmanj 0,6 odstotka bruto nacionalnega proizvoda.«

»Ne le v tujini, velika solidarnost se je pokazala tudi znotraj države, saj so gasilci in drugi prostovoljci prihajali na pomoč iz različnih krajev Slovenije,« je bil jasen sogovornik, ki je izpostavil podporo in zahvalo lokalnega prebivalstva vsem prostovoljcem, ki so se borili z ognjem. Ljudje so samoiniciativno zbirali denar in druga sredstva za gasilce, mnogi so pomagali tudi prek uradno objavljenih bančnih računov. Tudi predstavniki vlade so napovedali pomoč prizadetim in gasilcem, vendar bo treba po strokovnjakovem mnenju v tem primeru sprejeti ustrezna zakonska dopolnila, s čimer bo zagotovljeno, da bodo enaki standardi veljali za vse velike nesreče, ki se bodo dogajale v prihodnje in za odziv nanje. V nasprotnem primeru bi bili prizadeti ljudje in reševalci postavljeni v neenakopraven položaj.

PREMISLEK O PODNEBJU IN HITRO UKREPANJE

»Analize dogajanja še niso bile narejene, zanesljivo pa se bodo morale ukvarjati z vprašanjem preventive, odzivnega časa, tehnične opremljenosti gasilcev, zelo verjetno se bodo odpirala tudi določena sistemska in organizacijska vprašanja,« je izpostavil Malešič, ki je mnenja, da bodo morale analize vsekakor upoštevati tudi izjemno požrtvovalnost in nesebičnost gasilcev in drugih, ki so požar krotili, in sicer vojakov, policistov, pripadnikov Civilne zaščite, pripadnikov Rdečega križa, gozdnih delavcev in drugih prostovoljcev. Načrtovati bo treba tudi skrbno čiščenje protipožarnih koridorjev, na kar je opozoril slovenski obrambni minister Marjan Šarec, ki je menil, da se za to namenja premo denarja.

Poleg analize odziva na požar pa bo po mnenju dr. Malešiča potreben tudi širši premislek o podnebnih spremembah in njihovih učinkih: »Glede na okoliščine in vzrok požara v tem primeru za tako imenovano klimatsko nesrečo. Požar na Krasu nas je na zelo grob način prebudil v neko novo realnost.«

Martin Poljsak

ITALIJA - Stroški Najdražja sta Milan in Aosta, Trst četrti

RIM – Milan, Aosta in Trento so v Italiji mesta, kjer so življenjski stroški najvišji, takoj za njimi pa se na četrtem mestu nahaja Trst, medtem ko so najcenejša mesta Neapelj, Palermo in Pescara, poleg njih pa še Catanzaro. To izhaja iz študije združenja potrošnikov Codacons, ki je vzela v pretres cene na drobno v 17 pokrajinah, pri čemer je opravila primerjavo med stroški za hrano (npr. meso, kruh, sadje in zelenjavo ter ribe) in tistimi za koriščenje storitev (npr. pralnic oz. kemičnih čistilnic, prostih poklicev, kleparjev, barov in frizerjev).

Tako so na podlagi teh dveh kategorij pri Codaconsu oblikovali lestvico 17 najdražjih mest, pri čemer si je nezavidljivo prvo mesto na lestvici najvišjih stroškov za hrano prislužil Milan, kjer je treba za nakup hrane odšteti povprečno 116 evrov, kar je 17 odstotkov več od državnega povprečja. Na drugem mestu je Aosta s 109,91 evra, na tretjem pa Genova s 107,91 evra. Na lestvici najvišjih stroškov za storitve je na prvem mestu Aosta, kjer je treba za le-te odšteti 458,43 evra, na drugem je Trento s 435,89 evra, na tretjem pa Milan s 435,20 evra. V obeh kategorijah je najcenejše mesto Neapelj, kjer nakup hrane stane le 75,16 evra, koriščenje storitev pa 241,33 evra, skoraj polovico manj kot v Milanu in Aosti. Glede hrane je drugo najcenejše mesto Catanzaro z 79,33 evra, tretje pa Palermo s 86,97 evra. Na lestvici stroškov za storitve je drugo najcenejše mesto Palermo z 270,52 evra, tretje pa Pescara z 279,40 evra.

Na obeh lestvicah je na četrtem mestu Trst: v mestu v zalivu nakup hrane stane 107,29 evra, koriščenje storitev pa 421,87 evra. Pri tem izstopa podatek, da ima Trst najdražje moške frizerske storitve v Italiji, saj je treba zanje v povprečju odšteti 26,3 evra, medtem ko so najcenejše v kalabrijskem Catanzaru, kjer stanejo le 14,29 evra. Najcenejši kapučino je mogoče popiti v Rimu za 1,18 evra, najdražjega pa za 1,68 evra v Trentu, medtem ko je v Turinu za čiščenje in likanje obleke treba odšteti le 8,43 evra oz. 25 odstotkov manj od državnega povprečja.

Mesta na jugu države ostajajo vsekakor najcenejša, a kmalu bi lahko bilo drugače, saj so ravno v Cataniji, Palermu in Messini zabeležili največje letne, več kot devetodstotne podražitve, medtem ko državno povprečje znaša 7,9 odstotka. Pospešena rast cen na drobno pa predstavlja alarmni zvonec, saj se bo kupna moč družin zmanjšala, stopnja revščine v najrevnejših predelih države pa povečala, ugotavljajo pri Codaconsu.

TRST, GORICA, ŠPETER – S približevanjem konca poletnih počitnic in začetka novega šolskega leta prihaja zopet čas za izvedbo tradicionalnih seminarjev za vzgojitelje, učitelje in profesorje vrtcev in šol s slovenskim učnim jezikom oz. dvojezičnih šol v Italiji. Nanje na podlagi mednarodnih dogovorov vabi Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport Republike Slovenije, medtem ko program oblikujejo na Zavodu Republike Slovenije za šolstvo.

Najprej bo od srede, 24., do petka, 26. avgusta v hotelu Belvedere v Izoli potekal poletni seminar, ki običajno namenja pozornost jezikovnim, literarnim in kulturnim vprašanjem, osvetljuje izbrano regijo (poletni seminar vsakič poteka v eni od slovenskih regij) ter posreduje strokovna dognanja in primere dobre prakse iz slovenskega šolskega prostora. Po uvodnih pozdravih in predstavitvi programa bo v sredo dopoldne višja pedagoška svetovalka

FJK - S koncem počitnic in bližanjem novega šolskega leta

Seminarja za šolnike

Od srede do petka v Izoli poletni, od 2. do 9. septembra pa v Gorici in na daljavo 57. jesenski seminar

pri ZRSŠ za slovenske šole v Italiji Andreja Duhovnik Antoni govorila o ZRSŠ projektih in razvojnih nalogah oz. varnem in spodbudnem ter ustvarjalnem učnem okolju. Tematika bodo dodatno razvili popoldne na dveh srečanjih: najprej bodo Nina Verbič Pacek in Tanja Pavlič z Osnovne šole Elvire Vatovec Prade ter Borislav Đukić in Janja Šopić z OŠ Dekani govorili o procesu udejanjanja varnega in spodbudnega učnega okolja na šoli, nato bosta Tinkara Mihačič z italijanske osnovne šole Pier Paolo Vergerio il Vecchio iz Kopra in Urška Kerin z OŠ Elvire Vatovec govorili o procesu ude-

jevanja didaktičnih pristopov v okviru razvojne naloge Ustvarjalno učno okolje za 21. stoletje. Četrtek dopoldan bo posvečen obisku Škocjanskega zatoka, popoldan pa spoznavanju italijanskega šolstva v Sloveniji. O le-tem bosta govorila Guido Krizman in Sergio Crasnich z ZRSŠ, medtem ko bosta Nataša Kabaj Bavdaž in Mira Hedžet Krkač z istega zavoda predavali o italijanski in slovenski kot drugih jezikov na osnovnih in srednjih šolah na narodnostno mešanem območju slovenske Istre.

Poletni seminar se bo zaključil v petek dopoldne, ko bodo udeleženci najprej spoznali projekt ZRSŠ OBJEM,

katerega cilj je dvig bralne pismenosti po celotni vertikali šolanja. Po uvodni predstavitvi Andreje Duhovnik bosta o projektu kot priložnosti za strokovno rast in razvoj ter o poti učitelja govorili Jerneja Koren z OŠ Koper in Kristina Glavina s Srednje šole Izola. Program seminarja bo sklenilo srečanje z Ireno Sivka Horvat in Tamaro Funčić Masič z ZRSŠ, ki bosta govorili o prednostih in izzivih usmerjanja otrok s posebnimi potrebami v Sloveniji.

2. septembra dopoldne pa se bo v Kulturnem domu v Gorici uradno pričel 57. jesenski seminar za vzgojitelje, učitelje in profesorje slovenskih šol v Italiji.

Po uvodnih pozdravih bo plenarno predavanje imel Miha Kos, direktor Hiše eksperimentov v Ljubljani, ki bo govoril na temo *Kako v šoli ustvariti varno okolje za delanje napak? Lahko Hiša eksperimentov služi kot zgled?* V prvih popoldanskih urah pa se bo v avditoriju višješolskega centra v Gorici predstavilo letošnjih osem Osimo štipendistk.

Od 5. do 9. septembra pa bodo na daljavo stekla predavanja za ciljne skupine. Teme bodo varno in spodbudno učno okolje oz. psihološka odpornost mladih in odraslih, pouk na prostem, individualizirano opismenjevanje na razredni stopnji, izzivi jezikovnega pouka v digitalni dobi in preoblikovana odgovornost do jezika kot osnovnega orodja izobraževanja, razvoj raznojezičnosti in vzpostavitev jezika prijaznih učnih okolij, tveganja otrok in mladostnikov na spletu z vidika šolskih delavcev ter počutje otrok v vrtcu in sodelovanje vzgojitelja s starši. (iž)

... izobrazbo. Zanimivo od Sabotina me-
žikajo Goriška Brda v ospredju kostrnico

z bojaznijo sledili vsemu temu, ker jih
odslej meja niti formalno ni več branila

Gorica, nekdanje pomembno upra-
vno in gospodarsko središče, bo sedaj
spet prijetna oaza za turiste ...

FJK - Izpopolnjevalni program Slovenščina v javni upravi: jutri v Trstu predstavitev

TRST – Oddelek za pravne in jezikoslovne študije, tolmačenje in prevajanje Univerze v Trstu organizira v sodelovanju in s finančno podporo Dežele Furlanije - Julijske krajine podiplomski izpopolnjevalni program s področja prevajanja pravnih besedil iz italijanščine v slovenščino in obratno. Namenjen je vsem, ki opravljajo naloge s področja prevajanja ter oblikovanja pravnih besedil v italijanščini in slovenščini oziroma vsem, ki so vključeni v pogovore in srečanja med govorniki omenjenih jezikov. Namen programa je torej utrditi kompetence udeležencev na področju prevajanja in oblikovanja pravnih besedil in razširiti njihovo znanje o italijanski in slovenski pravni ureditvi.

Primorski dnevnik, 24. 8. 2022

Predstavitev izpopolnjevalnega programa prevajanja pravnih besedil bo **jutri ob 17. uri** v Narodnem domu v Ulici Filzi v Trstu; odprta je vsem zainteresiranim, ki jih bodo seznanili s študijskimi predmeti in navodili za prijavo. Rok za oddajo prijav je 8. september.

Predavanja se bodo začela oktobra letos in bodo potekala ob torkih in četrtek od 17. do 19. ure po spletu ter ob sobotah (6 ur) v predavalnicah na Ulici Filzi in Trgu Europa v Trstu, zato da bo omogočeno obiskovanje tudi udeležencem, ki so zaposleni ali ne živijo v Trstu. Izpopolnjevanje se bo zaključilo junija prihodnjega leta, ko bodo udeleženci opravili zaključni izpit, na katerem bodo morali prevesti pravno besedilo iz slovenščine v italijanščino in obratno. Vpisnina za vsakega udeleženca znaša 50 evrov. Predavali bodo univerzitetni profesorji, pravniki in strokovni prevajalci iz Italije in Slovenije. Po opravljenem izpopolnjevanju, za katerega se prizna 50 kreditnih točk, bodo prejeli udeleženci potrdilo o udeležbi, ki ga bodo lahko priložili življenjepis v okviru javnih natečajev ali razgovorov za zaposlitev.

Pobuda za organizacijo izpopolnjevalnega programa je nastala ob upoštevanju zakonodaje za varstvo slovenske manjšine v FJK in konkretnije za rabo slovenščine v javni upravi. Program, ki ga financira Dežela iz sredstev za izvajanje 8. člena zakona 38/2001, bo razširil in utrdil znanje in kompetence prevajalcev in javnih uslužbencev, ki so že zaposleni ali se bodo zaposlili v javni upravi in privatnem sektorju na poselitvenem območju slovenske manjšine v Italiji, ter potencialnih kandidatov s čezmejnega območja.

delovnih mest. Tako ocenjujejo trgovci Confcommercio, kjer kažejo, da bo v teku letošnjega leta poraba energije porabil 33 milijard evrov, kar je trikrat več kot lani, ko so porabila enajst milijard, in več kot več kot leta 2019, ko so plačala 10 milijard evrov.

Predsednik zveze Confcommercio Giancarlo Giorgetti je zaradi tega zelo zaskrbljen, njegovih besedah gre že za pravo krizo, zato so potrebni novi in konkretni ukrepi podpore podjetjem. Nova vlada mora nuditi takojšnje odgovore in predvsem na področju deljenja pomoči na področju energetike in določiti zgornjo mejo cene plina. Zidala pomena je korenito zmanjšati porabo energije za vsa podjetja, tudi tista, ki ne porabijo toliko energije oz.

Predsednik Confcommercio Giancarlo Giorgetti: Gre že za pravo krizo, zato so potrebni novi in specifični ukrepi podpore podjetjem

Na sprotnem primeru obstaja tveganje, da bo ponovni gospodarski zagon trajal več mesecev zama.

Udarom so predvsem trgovina in industrija, zlasti srednja in velika distribucijska podjetja, kjer so se zaradi elektriko in vodo julija poraba povečala petkrat, dalje hoteli in gostinstvo, kjer so se energenti v priljubljanskim julijem podražili za trikrat, kjer so se cene goriv od julija do oktobra povečale za 50 odstotkov, zaradi podražitve plina pa se zdaj mirovati vozila na plinski gorivo, kar tako podražitev vplivajo na kmetstvo, potovalne agencije, umetnostne dejavnosti, storitve v turizmu in industrijo oblačil. Konec leta je vlada pozval tudi predsednik Confindustria Carlo Bonomi.

Italijanska vlada pripravlja ukrepe za varčevanje z energijo, kjer bo inženirski ukrepi vezana na količino plina, ki bo zmanjkala. Korenitega racionaliziranja porabe domačo porabo gospodinjstev predvidevajo, državljanom pa bodo široke kampanje, ki bo stekla v oktobru, svetovali, naj pazijo na porabo energije naj bi zima ne predstavljala krizo, ki je od Rusije prejela 40 odstotkov, zdaj se je ta vsota zmanjšala na 20, skladiščenje pa dobro poteka. Uskladiščenih več kot 80 odstotkov, v teku oktobra bi se morala ta vsota zmanjšati na 90 odstotkov, je zagotovil ministro Mario Draghi.

Minister za gospodarstvo Giancarlo Giorgetti je podpisal ukrepe za krepitev razvojnih pogodb za leto 2022, ki uredba namenja dve milijardi evrov financiranja 101 razvojnih projektov, katerih 80 odstotkov na jugu in na severu države. Z drugo roko bodo pri razvojnih projektih

deset milijard evrov za podjetja, odstopanje od plina v korist obnovljivih virov energije

cen, dosegla 39 milijard evrov, kar je največja vsota od januarja leta 2008. (iž)

Cena plina ogroža gospodarstvo ANS

FJK - Orisali potek programa prevajanja pravnih besedil

Storitev in promocija

Od oktobra letos do junija prihodnjega leta 250 ur predavanj s poglobljanjem v pravo, slovenščino in prevajanje

Podrobnosti podiplomskega programa so včeraj orisali v Narodnem domu v Trstu

FOTODAMI@N

TRST – Program ponuja 250 ur predavanj na daljavo in v živo ter vsega skupaj 1250 ur študija za pridobitev 50 učnih kreditov na področju poznavanja slovenske in italijanske pravne ureditve, jezikovnega znanja in prevajanja s sodelovanjem docentov, odvetnikov, raziskovalcev in asistentov tako iz Trsta kot iz Ljubljane.

Od oktobra letos do junija prihodnje leto bo namreč potekal podiplomski izpopolnjevalni program s področja prevajanja pravnih besedil iz italijanščine v slovenščino in obratno, ki ga prireja Oddelek za pravne in jezikoslovne študije, tolmačenje in prevajanje Univerze v Trstu v sodelovanju in s finančno podporo Dežele Furlanije - Julijske krajine (dejansko z denarjem iz državnega zaščitnega zakona za Slovence v Italiji). Namen je utrditi kompetence udeležencev na področju prevajanja in oblikovanja pravnih besedil ter razširiti njihovo znanje o italijanski in slovenski pravni ureditvi.

Podrobnosti programa so včeraj popoldne na srečanju v Narodnem domu v Trstu orisali predstavniki obeh ustanov: za Univerzo v Trstu so govorili Stefano Ondelli, docent na Oddelku za pravne in jezikoslovne študije, raziskovalka na omenjenem oddelku Tereza Pertot in Nives Cossutta, vodja urada za masterje in izpopolnjevalne programe, medtem ko sta za Deželo FJK govorili Sandra Sordini, vodja deželne službe za manjšinske jezike in rojake po svetu, ter Fedra Paclich iz Centralnega urada za slovenski jezik. Govorci so o izpopolnjevalnem programu med drugim povedali, da je priložnost za nudenje storitev skupnosti in za promocijo slovenskega jezika, pri čemer so izpostavili vedno večjo potrebo,

da se opravi kakovosten skok pri poznavanju slovenščine na področju pravnih aktov. Program je namenjen zlasti osebam, ki sodelujejo z deželno upravo na tem področju, ampak tudi vsem zainteresiranim, ki bodo obogatili svoje tako teoretsko kot praktično znanje.

Jezik in pravo sta neločljivo povezana, saj brez jezika tudi prava ni, ko pa pride do stikov med slovenščino in italijanščino na tem področju, nastanejo nemalokrat težave, saj človek ni gotov, kako bi prevedel določen izraz. Težave se stopnjujejo, čim se spuščaš na nižjo upravno raven, saj je zaradi krajevnih specifik prevajanje težje, pri tem gre za drobne konkretne zadeve, so med drugim poudarili.

PRIJAVE DO 8. SEPTEMBRA

Program bo vsak teden obsegal dve srečanju oz. predavanji po spletu (ob torkih in četrkih) ter srečanje v živo ob sobotah, ki bo trajalo od tri do pet ur. Kot že rečeno, bo predavanjem posvečenih 250 ur: 75 ur po namenjenih slovenskemu jeziku, 60 ur pravu, 45 ur prevajanju v slovenščino, 30 ur prevajanju v italijanščino, 20 ur italijanskemu jeziku ter 20 ur dialoškem tolmačenju. Na področju prava se bodo posvetili študiju italijanske in slovenske pravne ureditve (tudi primerjalno), pri čemer bodo začeli z obravnavanjem pravnih virov, nadaljevali z uvodom v javno pravo in nato še poglobili nekatere pravne institucije in izraze ter orisali problematike, ki nastajajo pri prevajanju in oblikovanju pravnih besedil. Pri tem se bodo organizatorji posluževali pomoči slovenskih odvetnikov v Italiji pa še docentov, raziskovalcev in asistentov tako s tržaške univerze kot s Pravne fakultete Univerze v Ljubljani.

Pri jezikovnem delu bo poudarek na slovenskem jeziku in prevajanju v slovenščino spričo izpostavljenosti vplivu italijanskega jezika. Tečajniki se bodo posvetili izrazoslovju ter pravnemu in uradovnemu jeziku, pri čemer bodo pri izvajanju sodelovale osebe, ki obvladajo oba sistema in prihajajo z univerz v Ljubljani, Mariboru in na Primorskem, posluževali pa se bodo tudi izkušeni italijanski državljanov in italijanski govorci, ki prebivajo v Sloveniji. Poleg predavanj bo tudi veliko praktičnih vaj, na koncu pa bodo morali tečajniki prestat zaključni izpit, na katerem bodo morali prevesti dve besedili.

Za izvajanje programa je potrebna prijava najmanj 10 in največ 20 tečajnikov, ki bodo morali imeti opravljen triletni prvostopenjski diplomski univerzitetni študij; pridruži se jim lahko do pet zunanjih slušateljev, ki bodo lahko spremljali program iz lastnega zanimanja, a na koncu ne bodo prejeli potrdila.

Rok za prijavo je 8. september; prijaviti se je mogoče le po spletu na strani tržaške univerze www.units.it, kjer je treba klikniti na razdelek »Offerta formativa« in potem »Corsi di perfezionamento« in »Corsi attivati«. Tam so na voljo razpis in navodila za prijavo, za informacije pa je na voljo naslov elektronske pošte master@amm.units.it. Prijavljeni bodo morali opraviti sprejemni izpit. Vpisnina znaša 50 evrov, katerim je treba dodati še 16 evrov koleka. Drugi stroški tečajnike ne bodo bremenili, saj je Dežela dala na razpolago 50.000 evrov državnega denarja, namenjenega izvajanju osmega člena zaščitnega zakona št. 38/2001, kjer je govor o rabi slovenščine v javni upravi.

Ivan Žerjal